

سؤال وجواب

مبلغان (٤)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

دیر زمانی است که اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء علیها السلام حوزه علمیه خواهران قم، جوابگوی سؤال‌های فقهی بانوان پرسش‌گر و مشاور و همراه ره‌پویان معارف الهی در سطحی گسترده (حضوری، تلفنی و مکاتبه‌ای) می‌باشد و طبعاً از این رهگذر می‌بایست آراء و نظرات مراجع عظام دام‌نعم‌الله‌علیهم را از آخرین منابع و مآخذ فقهی آنان به طور مستند به دست آورد.

بر همین اساس مجموعه‌ای از موضوعات فقهی با درختواره موضوعی در مسائل مستحدثه و موارد مبتلابه بانوان با آراء مراجع عظام دام‌نعم‌الله‌علیهم برای دسترسی آسان اساتید به پاسخ صحیح، تهیه و تنظیم گردیده است. اطلاعات سایت و مجموعه حاضر نمونه‌ای از پنجاه موضوع فقهی است که حاصل تلاش محققین و اساتید مجرب در بخش تحقیقات و استفتائات اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء علیها السلام می‌باشد.

پیش از بهره‌برداری از این مجموعه لازم است نکات ذیل مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد:

۱. ترتیب اسامی مراجع عظام بر اساس حروف الفبا می‌باشد.
  ۲. موجود نبودن فتوای بعضی از مراجع در برخی از مسائل به لحاظ عدم دسترسی به پاسخ مستند آن مسئله از دفتر معظم‌له بوده است.
  ۳. اصل تمامی استفتائات و تاریخ ارسال و دریافت آن، در آرشیو اداره پاسخ به سؤالات موجود می‌باشد.
- خواهشمند است در صورت مشاهده هر گونه سهو و خطا در کتاب، با شماره ۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹ تماس حاصل فرمائید.

شایان ذکر است به علت استقبال پاسخگویان به مسائل شرعی در سراسر کشور، معینه‌ها و مبلغین از مجموعه سؤالات و پاسخ‌های موجود، موسوعه فوق‌الذکر به صورت جزوه و کتاب در ۵۰ موضوع فقهی با بیش از ۱۸۰۰۰ پرسش و پاسخ فقهی از آراء مراجع تهیه شده و کلیه مطالب آن در سایت پاسخ به سؤالات قابل دسترسی می‌باشد.

اساتید مجرب اداره پاسخ به سؤالات دینی جهت رفع سؤالات و مسائل مستحدثه و محل تأمل، مشاور و پاسخگوی سؤالات فقهی و اعتقادی شما مبلغین گرامی هستند.

پاسخگویی تلفنی و مشاوره احکام فقهی:

۰۲۵۳۷۱۱۲۲۵۷

شماره دفتر مقام معظم رهبری علیه السلام ویژه مبلغین

۰۲۵۳۱۷۶۸

پاسخگویی تلفنی و مشاوره احکام فقهی ویژه مبلغین:

پاسخگویی و مشاوره احکام فقهی حضوری: جامعه الزهراء علیها السلام، ساختمان مدیریت، طبقه اول

۰۲۵۳۱۷۶۸

پاسخگویی و مشاوره اعتقادی:

porsesesh@jz.ac.ir

پاسخگویی مکاتبه‌ای:

مبلغین گرامی می‌توانند آخرین و جدیدترین استفتائات را از سایت، پیام رسان سروش و کانال تلگرام اداره پاسخ به سؤالات دریافت نمایند:

www.pasokhbesoalat.ir

آدرس سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف:

@pasokhbesoalat

آدرس پیام‌رسان سروش فقه و معارف:

قابل ذکر است مقلدین مقام معظم رهبری -دامت ظلاله- با شماره‌های ۷-۲۵۳۷۱۱۲۲۵۳ و مقلدین سایر مراجع عظام -دامت ظلاله- با شماره ۰۲۵۳۱۷۶۸ می‌توانند جهت پرسش سؤالات شرعی خود، صبح‌ها ساعت ۸ الی اذان ظهر و عصرها ساعت ۱۹-۱۶ (نیمسال اول) و ۱۸-۱۵ (نیمسال دوم) تماس بگیرند.

شماره تماس دفتر برگزاری دوره‌های تربیت استاد پاسخگو ۰۲۵۳۲۱۱۲۰۷۸

شماره تماس سفارش محصولات فرهنگی ۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹

شماره تماس امور اداری ۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۲-۸

«و من الله التوفیق»

جامعه الزهراء عليها السلام معاونت فرهنگی - تبلیغی

اداره پاسخ به سؤالات دینی

زمستان ۱۳۹۸

فهرست

خمس

- ۹..... خمس جهیزیه یا پول پس انداز شده برای آن
- ۱۴..... خمس هدیه
- ۲۱..... بخشش اموال به قصد فرار از خمس
- ۲۵..... مخلوط شدن پول مخمس و غیر مخمس در یک حساب
- ۳۱..... فطریه‌ی میهمان
- ۳۵..... جابجایی پول زکات فطره با پول دیگر
- ۳۸..... خارج کردن زکات فطره از شهر

معاملات و امور بانکی

- ۴۵..... ملاک در صحیح بودن رهن و اجاره
- ۴۷..... خریدن جعبه‌های شانسی
- ۴۹..... خرید کالاهای قاچاق
- ۵۱..... افتتاح حساب در بانک به قصد بردن جایزه

نذر، عهد، قسم

- ۵۷..... نذر زن بدون اذن همسر (نذر در اموال خودش)
- ۶۵..... فراموش کردن نذر در یک روز از چهل روز
- ۶۸..... کفاره‌ی شکستن نذر
- ۷۵..... فراموش کردن مورد نذر
- ۷۹..... عدم قدرت بر اداء نذر

وقف

۹۳..... خرید و فروش یا تبدیل کتب وقفی قدیم با جدید.....

بازی و سرگرمی‌ها

۹۷..... بازی با پاسور و شطرنج در کامپیوتر و حکم نگاه به بازی پاسور و شطرنج.....

امر به معروف و نهی از منکر

۱۰۵..... تکلیف عموم مسلمین در امر به معروف و نهی از منکر.....

۱۰۶..... وظیفه‌ی زوجین در مقابل پدر و مادر برای ترک منکر در مجلس عروسی.....

۱۰۷..... شرط تکرار امر به معروف و نهی از منکر.....

۱۰۷..... غیبت مسئولین در مباحثات و مناقشات سیاسی.....

احکام متفرقه

۱۱۱..... تصرف والدین در مال فرزند (قبل و بعد از ازدواج).....

۱۱۳..... حد تنبیه بدنی در تربیت فرزند.....

۱۱۶..... گرفتن جا در صف (خرید نان).....

۱۱۷..... استعمال دخانیات در اماکن عمومی.....

۱۱۹..... کمک به بیت المال و استفاده شخصی از بیت المال.....

۱۲۰..... جابجا شدن کفش در مراکز عمومی.....

خمس

خمس

خمس جهیزیه یا پول پس انداز شده برای آن

سؤال: آیا به جهیزیه یا پولی که برای آن کنار می‌گذارند، خمس تعلق می‌گیرد؟

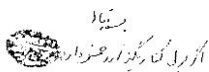

امام خمینی رحمته الله علیه

جهیزیه: اگر انسان نتواند یک جا جهیزیه دختر را تهیه کند و مجبور باشد که هر سال مقداری از آن را تهیه نماید یا در شهری باشد که معمولاً هر سال مقداری از جهیزیه دختر را تهیه می‌کنند به طوری که تهیه نکردن آن عیب است؛ چنان چه در بین سال از منافع آن سال جهیزیه بنبرد، خمس ندارد.

استفتانات، ج ۱، ص ۳۵۴، س ۳۰
توضیح المسائل، ص ۲۵۳، م ۱۷۷۷

پول آن: اگر پول کنار بگذارد خمس دارد.

استفتانات، ج ۱، ص ۳۵۳، س ۲۸

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

جهیزیه: تهیهی جهیزیه در سال‌هایی که دختر در معرض شوهرنمودن است، خمس ندارد.

استفتانات، ج ۳، ص ۳۵ و ۳۶، س ۳۴۹۸ و ۳۴۹۹

پول آن: اگر پولی را برای تهیه جهیزیه پس انداز نماید در صورتی که با آن پول در یک مرتبه نمی‌شود تمام آن را خرید و در مدت کمی مثلاً دو یا سه سال می‌تواند آن چیز را بخرد و عرفاً می‌گویند محتاج به آن چیز است، خمس ندارد.

توضیح المسائل، ص ۲۷۲، م ۱۳۹۱

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله

جهیزیه: اگر انسان در شهری باشد که معمولاً هر سال مقداری از جهیزیه دختر را تهیه می‌کنند چنان چه در بین سال از منافع آن سال جهیزیه ای بخرد و از شأنش هم زیاد نباشد، بنا بر احتیاط لازم خمس آن را بدهد و اگر از شأنش زیاد باشد یا از منافع آن سال در سال بعد جهیزیه تهیه نماید، باید خمس آن را بدهد. و آنچه را قبل از سال بلوغ دختر به او تملیک کرده اند تخمیس آن بر دختر حتی بعد از بلوغ واجب نیست.

توضیح المسائل، ص ۲۶۳، م ۱۷۸۶

استفتائات، ج ۲، ص ۱۵۳، س ۷۱۴

پول آن: چنان چه پول جهیزیه نگهداری شود و از آن سال بگذرد، خمس آن باید داده شود.

استفتائات، ج ۲، ص ۱۷۷، م ۸۲۱

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله

جهیزیه: اگر به علت عدم توانایی از تهیهی یک باره‌ی آن هنگام نیاز، ناگزیر از تهیهی تدریجی و نگهداری آن برای زمان احتیاج باشید، و مقدار آن هم به اندازه‌ی شأن عرفی شما باشد، که در این صورت جزء مؤونه محسوب می‌شود و خمس ندارد.

اجوبه‌الاستفتائات، ص ۱۸۹، با استفاده از س ۹۰۶

پول آن: مال پس انداز شده برای تأمین هزینه‌های زندگی سرسالِ خمس، خمس دارد مگر برای تهیه لوازم ضروری زندگی یا تأمین هزینه‌های لازم باشد در این صورت اگر

بعد از سال خمسی، در آینده نزدیک (تا چند روز) در راههای مذکور مصرف شود
خمس ندارد.

استفتائات جدید، ج ۱، ص ۴۲، با استفاده از س ۲۴۳
اجوبه الاستفتائات، ص ۱۸۸، با استفاده از س ۹۰۹

آیت الله خوئی رحمته الله

جهیزیه: اگر انسان در شهری باشد که معمولاً هر سال مقداری از جهیزیه دختر را تهیه می کنند چنان چه در بین سال از منافع آن سال جهیزیه ای بخرد و از شانش زیاد نباشد، خمس آن را لازم نیست بدهد و اگر از شانش زیاد باشد یا از منافع آن سال در سال بعد جهیزیه تهیه نماید، باید خمس آن را بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۰۶، م ۱۷۸۶

آیت الله سیستانی رحمته الله

جهیزیه: اگر متعارف چنین باشد که انسان جهیزیه دخترش را در سال های متعدد، تدریجاً تهیه کند و تهیه نکردن جهیزیه منافی شانش باشد هر چند از جهت این که نتواند در وقتش تهیه کند، اگر در بین سال از منافع آن سال مقداری جهیزیه بخرد که از شانش زیاد نباشد و عرفاً تهیه آن مقدار در یک سال جزء مصارف سالیانه متعارف او شمرده شود، خمس آن را لازم نیست بدهد.

توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۶۵۶، م ۲۳۲۲

پولی که برای خرید آن کنار می گذارد، خمس تعلق می گیرد؟

پول آن خمس دارد.

خمس خارج

توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۶۵۶، م ۲۳۲۲

مسائل خمس و زکات، ص ۳۳، م ۳۲

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه

کسی که برای تأمین مخارج زندگی در سال‌های آینده همچون جهیزیه دختر یا خرید منزل، لازم است پول یا جنسی را کنار بگذارد و بدون این کار نتواند در سال‌های آینده مخارج خود را تأمین کند؛ پول یا جنسی را که کنار می‌گذارد خمس ندارد.

توضیح المسائل، ص ۳۵۸، م ۱۷۸۶

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

جهیزیه: اگر جهیزیه در وقتی تهیه شود که دختر در معرض ازدواج است و اتفاقاً چند سال بگذرد و شوهر نکرده باشد خمس ندارد ولی اگر مثلاً دختر در سن پنج سالگی باشد و تدریجاً برای او جهیزیه بخرند خمس دارد.

پول آن: اگر تهیه بعضی اقلام جهیزیه بدون کنار گذاشتن پول که قهراً سال هم بر آن می‌گذرد و برای شخص یک جا خریدن ممکن نباشد در این صورت به پولی که جهت تهیه آن کنار گذاشته خمس تعلق نمی‌گیرد.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۲۰۷، س ۷۴۸ و ۷۵۰

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

جهیزیه: اگر انسان نتواند یک جا تهیه کند و مجبور باشد که هر سال مقداری از آن را تهیه نماید و یا در شهری باشد که معمولاً هر سال مقداری از جهیزیه دختر را تهیه کنند و تهیه آن مورد حاجت باشد خمس ندارد.

توضیح المسائل، ص ۲۹۶، م ۱۸۲۹

پول آن: اگر برای تهیه جهیزیه مورد نیاز و در حد شأن راهی غیر از این نداشته باشید و در موقع نیاز نتوانید تهیه کنید، که در این صورت خمس به آن تعلق نمی‌گیرد.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۱۸۷ و ۱۸۸، م ۷۴۶

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

جهیزیه: اگر موقعی که دختر در معرض ازدواج است اجناس به عنوان جهیزیه مورد حاجت او خریداری نمایند خمس به آن تعلق نمی‌گیرد اگر چه سال بر آن بگذرد. پول آن: اگر پول کنار بگذارند خمس به آن تعلق می‌گیرد.

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۳۳۷، س ۱۷۳ و با استفاده
از س ۱۷۱ و ۱۷۲
توضیح المسائل، ص ۳۰۳، م ۱۷۸۶

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

جهیزیه: در مناطقی که اگر جهیزیه را قبلاً تهیه نکنند عیب است و یا این که تهیه آن جز به صورت تدریجی مشکل است، خمس ندارد. در غیر این صورت خمس دارد.

توضیح المسائل، ص ۲۸۱، م ۱۵۰۰
پول آن: چنانچه سال خمسی بر آن بگذرد باید خمس آن پرداخت شود ولی چنانچه برای پرداخت خمس در زحمت باشد مجاز است خمس آن را به ذمه گرفته و هر وقت توانست بپردازد.

احکام ویژه، ص ۸۰، م ۲۰۸
استفتائات، ج ۴، ص ۱۱۱، س ۳۱۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

جهیزیه: اگر در منطقه‌ای باشد که معمولاً جهیزیه دختر را به تدریج تهیه می‌کنند به این معنا هر سال مقداری از آن را تهیه می‌کنند چنان چه در بین سال از منافع آن، جهیزیه بخرد و از شانس زیاد نباشد، لازم نیست خمس آن را بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۴۵، م ۱۷۷۳

پول آن: اگر نمی‌تواند وسائل جهیزیه را از درآمد بین سال خریداری نماید و به اندازه‌ی احتیاج و متعارف باشد، خمس ندارد.

هزارو یک مسأله فقهی، ج ۱، ص ۸۴، س ۲۹۴

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

جهیزیه: اگر انسان در شهری باشد که معمولاً هر سال مقداری از جهیزیه دختر را تهیه می‌کنند در صورتی که آن شخص نتواند در غیر این صورت جهیزیه را تهیه کند و ندادن جهیزیه منافی شأن او باشد چنان چه در بین سال از منافع آن سال جهیزیه بخرد، خمس ندارد.

توضیح المسائل، ص ۵۲۲ و ۵۲۳، م ۱۷۹۴

پول آن: اگر کنار گذاشتن جنس به دلیل عدم توانایی یا قدیمی شدن مدل آن، مقدور نیست، می‌تواند پول کنار بگذارد و خمس ندارد.

منتخب الاحکام، ص ۱۵۱، س ۱۵۵

خمس هدیه

سؤال: آیا به هدیه‌ای که تا سال خمسی بدون استفاده باقی مانده، خمس تعلق می‌گیرد؟

امام خمینی رحمته‌الله علیه

واجب نیست خمس آن را بدهد.

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۵۶، الخامس

توضیح المسائل، ص ۲۳۱، م ۱۷۵۳

آیت‌الله اراکی رحمته‌الله علیه

باید خمس آن را بدهد.

المسائل الواضحه، ج ۱، ص ۳۰۵، م ۱۷۸۶

توضیح المسائل، ص ۳۱۷، م ۱۷۸۶

آیت الله بهجت رحمته الله

بنابر احتیاط واجب باید خمس آن را بدهد.

وسيلة النجاة، ج ۱، ص ۳۹۲، الخامس

توضیح المسائل، ص ۲۷۱، م ۱۳۷۷

آیت الله تبریزی رحمته الله

اگر آن هدیه چیز کم یا کوچکی که نوعاً تا آخر سال مصرف می شود حساب نشود، خمس آن را باید بدهد.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۳۷، السابع

توضیح المسائل، ص ۲۶۱ و ۲۶۲، م ۱۷۶۲

استفتائات، ج ۱، ص ۱۶۹، س ۸۱۹

آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی

خمس ندارد.

اجوبة الاستفتائات، ص ۱۷۶، س ۸۵۱

آیت الله خویی رحمته الله

خمس آن را باید بدهد.

منهاج الصالحین (العبادات)، ج ۱، ص ۳۳۱، السابع

توضیح المسائل، ص ۳۰۲، م ۱۷۶۲

استفتائات، ص ۱۲۹، س ۴۱۸

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

خمس آن را باید بدهد.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۹۲، السابع

توضیح المسائل، ص ۳۳۸، م ۱۷۲۳

رساله جوان، ص ۲۱۳، درس ۶۸

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر مالی که به دست آورده ارزشمند باشد، لازم است خمس آن را بدهد، بلکه بنا بر احتیاط اگر مال ارزشمندی هم نباشد، خمس آن را بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۵۳، م ۱۷۶۲

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

خمس آن را باید بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۴۲، م ۱۷۶۲

هدایة العباد، ج ۱، ص ۲۷۶، م ۱۶۱۹

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

احتیاط واجب آن است که خمس آن را بدهد.

العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۱۹۰، السابع

توضیح المسائل، ص ۲۹۲، م ۱۸۰۳

جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۲۷، س ۸۷۵

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

واجب است خمس آن را بدهد.

هدایة العباد، ج ۱، ص ۳۲۳، م ۱۶۲۰

توضیح المسائل، ص ۲۹۹، م ۱۷۶۲

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

احتیاط واجب آن است که خمس آن را بپردازد.

العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۲۲۸، السابع

توضیح المسائل، ص ۲۷۸، م ۱۴۷۷

استفتائات، ج ۱، ص ۹۹، س ۳۰۵

احکام ویژه، ص ۸۲، م ۲۰۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

خمس ندارد.

التعليقات على كتاب العروة الوثقى، ص ۲۳۸، السابع
هزار و یک مسأله فقهي، ج ۱ و ۲، ص ۸۰، ۸۴
و ۱۰۱، با استفاده از س ۲۷۹، ۲۹۲ و ۳۵۴
توضیح المسائل، ص ۳۴۱، م ۱۷۴۹

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

در صورتی که آن (مال) بخشیده شده قدر و قیمت معتناهی نزد مردم داشته باشد،
خمس آن را باید بدهد.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۳۶۸، السابع
توضیح المسائل، ص ۳۱۱ م ۱۷۷
منتخب الاحكام، ص ۱۴۹، م ۱۵۱، فرع ۵

خمس پول حاصل از فروش خانه

سؤال: اگر کسی خانه اش را بفروشد و خانه‌ای دیگر بخرد یا بسازد، آیا پول
خانه فروخته شده خمس دارد اگرچه بر آن پول سال نگذرد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر خانه فروخته شده از ارباب مکاسب و حقوق درآمد بدون دادن خمس تهیه شده،
پول فروش آن فوراً خمس دارد.

استفتائات، ج ۱، ص ۳۶۵، س ۶۵

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

در صورتی که به اصل پول خمس تعلق نگرفته بوده، تبدیلات هم خمس ندارد.

استفتائات، ج ۳، ص ۲۳، س ۳۴۵۶

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

اگر با پولی که خانه را به آن فروخته قبل از یک سال خانه یا چیز دیگر که از مؤونه است تحصیل نماید. زیادی قیمت آن - نسبت به قیمت خرید - خمس ندارد.
استفتائات جدید، ج ۱، ص ۱۷۳، س ۸۴۱

آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی

سؤال: مستدعی است فتوای مبارک را درباره پول فروش خانه که آیا بلافاصله خمس به آن تعلق می‌گیرد و یا تا پایان سال فرصت هست، اعلام بفرمایید.
همچنین در صورتی که با پرداخت خمس امکان خرید مجدد خانه به طور کلی یا خانه مناسب با شأن از بین برود، آیا می‌توان خمس را فعلاً پرداخت نکرد و به عنوان بدهکاری خمس محسوب نمود یا خیر؟

پاسخ: پول فروش خانه‌ی مسکونی اگر در همان سال خمسی صرف خرید خانه‌ی مسکونی یا سایر مایحتاج زندگی شود خمس ندارد، و همچنین اگر با پرداخت خمس پول، باقیمانده کافی برای خرید خانه‌ی مورد احتیاج نباشد و نتواند کمبود را از راه‌های دیگر تأمین نماید لازم نیست خمس آنرا بپردازد.

در این زمینه، مسکونی اگر همان‌سال خمس صرف خرید آن مسکونی یا سایر مایحتاج زندگی شود خمس ندارد و همچنین اگر با پرداخت خمس پول، باقیمانده کافی برای خرید خانه‌ی مورد احتیاج نباشد و نتواند کمبود را از راه‌های دیگر تأمین نماید لازم نیست خمس آنرا بپردازد.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

به قیمت خرید منزل سابق خمس تعلق نمی‌گیرد، بلی اگر گرانتر فروخت آن زیادی، از ارباب سال فروش است که اگر تا آخر سال صرف در مؤونه نشد خمس آن زیادی را، یا هر چه از او مانده باید بدهد.

استفتائات، ص ۱۴۸، س ۴۷۵ و ص ۱۴۹، س ۴۸۰

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر خانه اول را با خریدن مالک شده چنانچه بر پول فروش، سال بگذرد مازاد بر قیمت خرید آن، خمس دارد و اگر سال نگذرد و آن را صرف ساختن خانه مسکونی یا خرید آن بکند خمس ندارد.

بسم تعالی شاه
 اندر خان اول را با خریدن مالک شده چنانچه بر پول فروش، سال بگذرد مازاد بر قیمت خرید آن، خمس دارد و اگر سال نگذرد و آن را صرف ساختن خانه مسکونی یا خریدن آن بکند خمس ندارد.
 ۱۸ جمادی الثانی ۱۴۳۰
 ۱۴۳۰

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۶۹، م ۱۲۲۳

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر قبل از گذشت یک سال از زمان فروش منزل مؤونه شود، مثلاً با آن خانه تهیه شود خمس ندارد. در غیر این صورت باید خمس آن پرداخت شود، مگر اینکه تهیه خانه مورد نیاز متوقف بر پس انداز باشد.

بسم تعالی
 اگر قبل از گذشت یک سال از زمان فروش منزل مؤونه شود، مثلاً با آن خانه تهیه شود خمس ندارد. در غیر این صورت باید خمس آن پرداخت شود، مگر اینکه تهیه خانه مورد نیاز متوقف بر پس انداز باشد.
 ۲۴ جمادی الثانی ۱۴۳۰

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر پولی را که از فروش خانه قبلی بدست آمده در همان سال فروش، صرف خرید خانه‌ی مسکونی جدید شود خمس ندارد.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۱۹۸، س ۷۱۴

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر در خانه (قبلی) یک سال یا بیشتر سکونت داشته باشد پول فروش آن خمس ندارد.

گروه تحقیقاتی دفتر تبلیغات اسلامی قم

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

چنانچه قبل از گذشتن سال، تمام پول فروش خانه را به مصرف مؤونه برساند خمس ندارد.

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۲۹۶، س ۳۱-۳۰ و ج ۴، ص ۲۰۳، س ۵۷۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

خانه ای که جزء مؤونه انسان قرار گرفته اگر بعداً آن را بفروشند به قیمت آن خمس تعلق نمی گیرد مخصوصاً اگر بخواهند آن را تبدیل به مثل کنند.

توضیح المسائل، ص ۲۷۹، م ۱۴۹۷
استفتائات، ج ۲، ص ۱۵۱، س ۵۱۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

خمس ندارد.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۱، ص ۷۴، م ۲۶۳ و
ص ۷۶، م ۲۶۶ و ج ۲، ص ۹۸، س ۳۴۲

اگر خانه قبلی را از درآمد بین سال خریده و در همان سالی که خریده، به آن نیاز داشته و در آن سال در آن ساکن شده و سپس به قیمت بالاتری فروخته و در همان سال فروش با آن افزایش، چیزی بخرد که به آن نیاز دارد و از آن استفاده کند، خمس ندارد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات

بخشش اموال به قصد فرار از خمس

سؤال: آیا بخشش اموال به قصد فرار از خمس، جایز است؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر هبه زائد بر شأن یا برای فرار از خمس باشد، خمس آن چیز باید داده شود.
استفتائات، ج ۱، ص ۴۰۴ و ۴۰۵، با استفاده از
س ۱۷۶ و ۱۷۷

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

بعید نیست که فرار از خمس مثل فرار از صوم باشد به سفر و خمس از او ساقط
باشد.

استفتائات، ۱۳۷۳، ص ۷۴، س ۲

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

اگر بخشش زائد بر شأن او نباشد، جایز است.

استفتائات، ج ۳، ص ۱۲۴، س ۳۷۹۰

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

اگر بخشش در حد شأن باشد اشکال ندارد ولی اگر بخشش حيله‌ای برای فرار از
خمس باشد باید خمس آن را بدهد. مثل این که مال خود را به کسی ببخشد و با او
قرار بگذارد که بعد از گذشت سال خمسی، مال را به صاحب مال ببخشد.

صراط النجاة فی اجوبة الاستفتائات، ج ۱، ص ۶۴۷،
با استفاده از س ۲۳۲۱

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر به مقداری باشد که عرفاً مناسب شأن (بخشنده) باشد و بخشش صوری و به قصد فرار از خمس هم نباشد، خمس ندارد، ولی اگر بخشش صوری و برای فرار از خمس باشد، خمس واجب، ساقط نمی‌شود.

اجوبه الاستفتانات، ص ۱۷۷، با استفاده از س ۸۵۶ و ۸۵۷ و ص ۲۰۸، س ۹۷۹

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر مناسب شأن وی باشد خمس ندارد.

بسمه تعالی
اگر مناسب شأن وی باشد خمس ندارد.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر واقعاً قصد هبه کرده و این هبه و بخشش بیشتر از شأن نباشد هر چند خمس ظاهراً ساقط است اما احتیاط استجابی در پرداخت خمس است.

بسمه تعالی
اگر واقعه هبه کرده و این هبه و بخشش بیشتر از شأن نباشد، هر چند خمس ظاهراً ساقط است، اما احتیاط استجابی در پرداخت خمس است.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر بخشش صوری نباشد و در حد شأن باشد، اشکال ندارد.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۱۷۳، س ۶۱۰
احکام خمس، ص ۴۵، س ۱۲۹ و ۱۳۰

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

در صورتی که بخشش مناسب با شأن انسان نباشد، راه فرار از خمس نمی‌باشد و باید خمس آن را بدهد همچنین است اگر بخشش به عنوان حيله ای برای فرار از خمس باشد مثل اینکه مال خود را به کسی ببخشد و با او قرار بگذارد که بعد از فرا رسیدن

سال خمسی، مال را به صاحب مال ببخشد (اگر بخشش زائد بر شأن نباشد و به خاطر خمس ندادن آن را ببخشد، اشکال ندارد و جایز است).

جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۱۵، س ۸۳۰، ۸۳۱ و ۸۳۲

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر بخشش در حد شأن باشد اشکال ندارد ولی اگر بخشش حيله‌ای برای فرار از خمس باشد مثل این که مال خود را به کسی ببخشد و با او قرار بگذارد که بعد از گذشت سال خمسی، مال را به صاحب مال ببخشد، باید خمس آن را بدهد.

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۳۵۰ و ۳۵۱، با استفاده از

س ۲۲۵ و ۲۲۶

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

چنان چه واقعاً ببخشد و این مقدار بخشش در شأن او باشد خمس به او تعلق نمی‌گیرد؛ ولی از فضیلتی محروم شده است.

استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۸۷، س ۵۷۹

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر بخشش به اندازه شأن و موقعیت وی باشد و برای فرار از خمس نباشد، اشکال ندارد.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۲، ص ۱۰۱، س ۳۴۹

و ۳۵۲

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اثری ندارد و مانع تعلق خمس نیست و واهب در این فرض، باید خمس آن مال را بدهد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

تعیین زمان سال خمسی

سؤال: ملاک در تعیین زمان سال خمسی، شمسی است یا قمری؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خویی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه :

فرقی بین شمسی و قمری نیست.^۱

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: توضیح المسائل، ص ۳۶۷، با استفاده از م ۱۶۷۵؛ استفتائات، ج ۱، ص ۳۹۲، با استفاده از س ۱۳۹
- آیت الله بهجت رحمته الله علیه: توضیح المسائل، ص ۲۷۲، با استفاده از م ۱۳۸۵؛ استفتائات، ج ۳، ص ۱۲، س ۳۴۱۳
- آیت الله تبریزی رحمته الله علیه: توضیح المسائل، ص ۲۶۲، با استفاده از م ۱۷۷۵؛ استفتائات جدید، ج ۱، ص ۱۹۲، با استفاده از س ۹۲۸
- آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: اجوبة الاستفتائات، ص ۲۱۰، با استفاده از س ۱۰۰۰
- آیت الله خویی رحمته الله علیه: توضیح المسائل، ص ۳۰۴، با استفاده از م ۱۷۷۵؛ منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۲۸، م ۱۲۴۶
- آیت الله سیستانی رحمته الله علیه: توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۶۴۹، م ۲۳۰۳؛ منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۴۰۵، م ۱۲۴۶
- آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه: توضیح المسائل، ج ۲، ص ۸، م ۱۷۷۵
- آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه: توضیح المسائل، ص ۲۸۷، م ۱۷۷۵؛ جامع الاحکام، ج ۱، ص ۱۷۵، س ۵۸۴
- آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۱۸، س ۸۴۳ و ص ۱۷۳، ص ۱۷۷، س ۶۷۶، ۶۷۷ و ۶۷۸ و ج ۲، ص ۱۹۲، س ۴۸۰؛ العروة الوثقی، ج ۱، ص ۱۹۶، با استفاده از م ۷۱، حاشیه (۳)
- آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه: مجمع المسائل، ج ۱، ص ۳۳۹، با استفاده از س ۱۸۳، ۱۸۴ و ۱۸۵؛ العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۰۹، با استفاده از م ۷۱
- آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه: العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۲۳۶، حاشیه ۹ و احکام ویژه، ص ۸۱، م ۲۱۹
- آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: هزار و یک مسئله جدید، ج ۲، ص ۹۶، س ۳۳۲؛ العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۰۸، با استفاده از م ۷۱
- آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۷۷، با استفاده از م ۱۲۳۲ و استفتاء موجود در اداره پاسخ به سوالات

مخلوط شدن پول مخمس و غیر مخمس در یک حساب

سؤال: اگر پولی که خمس آن داده شده با پولی که خمس به آن تعلق نگرفته (درآمد امسال) در یک حساب بانکی مشترک باشد، آیا می توان با نیت از آنها برداشت کرد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

مجرد نیت کافی نیست.

استفتائات، ج ۱، ص ۴۱۲، م ۲۰۲

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

مانعی ندارد.

استفتائات، ج ۳، ص ۱۱۰، س ۳۷۴۴

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

مانعی ندارد.

استفتائات، ج ۲، ص ۱۵۷، س ۷۳۶

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

با نیت خود می توانید مشخص کنید که پول مخمس را از حساب خود دریافت می کنید یا پول مربوط به حقوق سال جدید را.

استفتائات جدید، ص ۴۸، س ۲۶۷

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

با نیت معین می شود.

کتاب مسائل خمس و زکات مطابق فتوای حضرت

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه، ص ۳۸، ۴۲م

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

بله مانعی ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

احتیاطاً آنچه را دریافت می کند از مجموع هر دو وجه محسوب دارد و خمس بقیه را به نسبت بردازد.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۱۷۴، س ۵۷۹

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

به مجرد نیت نمی تواند یکی را معین کند بلکه باید به حاکم شرع مراجعه کند و مصالحه کند و در مورد بانک نیز حکم همین است.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۱۹۸، س ۷۸۹

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

با نیت می تواند جدا کند.

مجمع المسائل، ج ۴، ص ۲۱۹ - ۲۱۸، س ۶۲۲

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

نیت کفایت نمی کند و جداسازی خارجی لازم است.

استفتائات، ج ۱، ص ۹۵، س ۳۵۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

می تواند با نیت از آن حساب پرداخت کند.

هزار و یک مسئله فقهی، ج ۲، ص ۹۷، س ۳۳۳

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر نیت هم نکند پولی که خمس به آن تعلق نگرفته برداشت می شود. و پولی که خمس آن داده شده باقی می ماند.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

زکات

زکات

فطریه‌ی میهمان

سؤال: فطریه‌ی میهمانی که قبل از غروب شب آخر ماه مبارک رمضان بر صاحب‌خانه وارد می‌شود در موارد ذیل بر عهده‌ی چه کسی است؟

الف) با رضایت صاحب‌خانه   ب) بدون رضایت صاحب‌خانه

امام خمینی رحمته‌الله

الف) اگر نانخور محسوب شود زکات فطره بر صاحب‌خانه واجب است حتی اگر چیزی نخورد و یا یک وعده غذا خوردن نانخور محسوب نمی‌شود.

ب) اگر مدتی نزد او می‌ماند بر صاحب‌خانه واجب است.

توضیح المسائل، ص ۲۶۳، م ۱۹۹۵

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۴۶، م ۴

العروة الوثقی، ج ۲، ص ۱۷۴، پاراگراف اول

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

الف) فطره‌اش بر میزبان واجب است به شرط آن که برای خوردن غذا به منزل او آمده باشد هر چند بعداً مانعی پیش آید، که نتواند بعداً غذا صرف کند.

استفتائات، ج ۲، ص ۴۹۸، س ۳۳۲۷

وسيلة النجاة، ج ۱، ص ۳۸۰، م ۱۳۴۷

ب) فطریه به شرط این است که برای خوردن غذا به آنجا بیاید و اگر صاحب خانه راضی نباشد، به او غذا نمی دهد.

بسیار فطریه بجز این است که برای خوردن غذا به آنجا بیاید -
و اگر صاحب خانه راضی نباشد، به او غذا نمی دهد.

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

الف) میهمان اگر نانخور محسوب می شود و یا در صورتی که شب را می ماند زکات فطره او بر عهده صاحب خانه است ولو چیزی نخورد و اگر نان خور او نباشد و فقط برای صرف افطار آمده باشد و شب را در آنجا نمی ماند زکات فطره او بر عهده صاحب خانه نیست.

ب) وجوب فطره میهمانی که مدتی نزد صاحب خانه می ماند محل اشکال است اگر چه احتیاط واجب دادن فطره او می باشد.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۲۵، م ۱۱۷۲

استفتائات، ج ۲، ص ۱۴۵، س ۶۸۲

توضیح المسائل، ص ۳۱۳، م ۲۰۰۳

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

الف و ب) فطریه میهمان یک شبه بر میزبان نیست، در وجوب فطریه میهمانی که پیش از غروب آفتاب بر میزبان وارد می شود شرط است که جزء افراد نانخور تحت عنوان عائله میزبان محسوب باشد مانند خدمتکار یا بعض افراد فامیلی که هر از چند گاه چند روزی در منزل شخص بسر می برند.

فطریه بر آن کسی که در منزل میماند واجب است، در وجوب فطریه میهمانی که در روز غروب آفتاب در منزل میماند واجب است، در وجوب فطریه میهمانی که در روز غروب آفتاب در منزل میماند واجب است، در وجوب فطریه میهمانی که در روز غروب آفتاب در منزل میماند واجب است.

توضیح المسائل، ص ۳۴۲، م ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف) فطره میهمانی که شب عید نزد او مانده بر صاحب خانه واجب است هر چند چیزی نخورد.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۵۳، م ۱۱۷۴
توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۷۵۴، م ۲۶۵۲

ب) اگر نانخور صاحب خانه محسوب می شود (یعنی شب نزد میزبان بماند) - هر چند بدون رضایت وی آمده - کفاره اش بر صاحب خانه است.

کتاب فقه صاحب فخر محسوب نمی شود بدون رضایت
مراکز - کفاره بر صاحب خانه است.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف) اگر بنا دارد مدت طولانی میهمان بوده به گونه ای که «نانخور» بدون هیچ قیدی به شمار می آید، زکات فطره وی واجب است. و اگر تنها همان شب را میهمان است زکات فطره وی واجب نیست.

ب) اگر مدتی نزد او (صاحب خانه) بماند به گونه ای که نانخور او حساب گردد، زکات فطره بر صاحب خانه واجب است.

توضیح المسائل، ص ۴۰۱، م ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که بگویند امشب نان او را داده، فطره وی او بر صاحب خانه واجب است هر چند نانخور او محسوب نشود و همچنین کسی که نانخور او محسوب شود ولو در آن شب چیزی نخورد.

ب) اگر مدتی نزد او می ماند بنا بر احتیاط، واجب است.

توضیح المسائل، ص ۳۹۰، م ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴
هدایة العباد، ج ۱، ص ۲۶۹، م ۱۵۷۲ و ۱۵۷۹

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) میهمان اگر نانخور حساب شود بر صاحب خانه واجب است لکن به مجرد صرف یک افطاری فطره‌ی میهمان بر صاحب خانه واجب نیست.
 ب) در صورتی که نانخور او محسوب شود زکات فطره‌ی او بر صاحب خانه است. ولو مدتی هم نماند.

توضیح المسائل، ص ۳۳۰، م ۲۰۳۸ و ۲۰۳۹
 العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۱۶۲ (زکاة الفطرة)

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که بگویند امشب نان او را داده، فطره‌ی او بر صاحب خانه واجب است هر چند نانخور او محسوب نشود و همچنین کسی که نانخور او محسوب شود ولو در آن شب چیزی نخورد.
 ب) اگر مدتی نزد او می ماند بنا بر احتیاط، واجب است.

توضیح المسائل، ص ۳۳۹، م ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵
 هداية العباد، ج ۱، ص ۳۱۵، م ۱۵۷۹، ۱۵۸۰ و ۱۵۸۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) فطره میهمانی که نانخور محسوب می شود (یعنی تصمیم دارد مدتی نزد او بماند) بر صاحب خانه واجب است اما اگر فقط شب عید دعوت شده فطره او بر میزبان واجب نیست.
 ب) بنا بر احتیاط واجب فطره‌ی او بر صاحب خانه واجب است.
 تذکر: نانخور کسانی هستند که هزینه تغذیه آنها بر عهده انسان است.

کسانی که بر عهده انسان است
 هفت

توضیح المسائل، ص ۳۲۱، م ۱۶۹۶
 العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۱۹۵، فصل فیمن تجب عنه

آیت‌الله نوری همدانی رحمته

الف) میهمان اگر نانخور او حساب شود، (ولو یک وعده باشد) فطره‌اش بر صاحب خانه واجب است.

ب) اگر نانخور او محسوب می‌شود بر صاحب‌خانه واجب است.

توضیح المسائل، ص ۳۸۶، م ۱۹۹۱، ۱۹۹۲ و ۱۹۹۳

استفتاء شفاهی از دفتر معظم‌له

التعلیقات علی کتاب العروة الوثقی، ص ۲۲۳، فصل فی من

تجب عنه (زکاة الفطرة)

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته

الف) اگر در وقت وجوب زکات فطره نانخور او حساب می‌شود بر صاحب خانه واجب است و با یک وعده غذا خوردن نانخور محسوب نمی‌شود.

ب) اگر مدتی نزد او می‌ماند بنابر احتیاط واجب فطره، هم بر میهمان است هم بر صاحب‌خانه.

توضیح المسائل، ص ۳۵۲، م ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۵۵، م ۱۱۷۲

جابجایی پول زکات فطره با پول دیگر

سوال: آیا اگر پولی به عنوان زکات فطره کنار گذاشته شود، قابل تعویض است؟

امام خمینی رحمته

خیر تبدیل جایز نیست.

العروة الوثقی، ج ۲، ص ۱۸۲، م ۶

توضیح المسائل، ص ۲۶۷، م ۲۰۳۲

آیت الله اراکی رحمته الله

خیر تبدیل جایز نیست.

المسائل الواضحه، ج ۱، ص ۳۴۸ م ۲۰۵۹
توضیح المسائل، ص ۳۶۲، م ۲۰۶۱

آیت الله تبریزی رحمته الله

خیر تبدیل آن جایز نیست مگر به اذن حاکم.

صراط النجاة، ج ۷، ص ۳۱۴، س ۱۱۸۲
منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۲۷، م ۱۱۸۱

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

اگر مال معینی را به عنوان زکات کنار گذاشت، جایز نیست آنرا به مال دیگر تبدیل کند.

اگر مال معینی را به عنوان زکات کنار گذاشت، جایز نیست
آنرا به مال دیگر تبدیل کند
دفتر
مطالعه و تحقیق در مسائل فقهیه و حقوقیه
پشتان اسلامیه

آیت الله خوئی رحمته الله

خیر تبدیل جایز نیست.

العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۲، ص ۱۶۷، م ۶
منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۲۲، م ۱۱۸۱

آیت الله سیستانی رحمته الله

خیر تبدیل جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۸۶، م ۱۹۹۰
منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۸۱، م ۱۱۸۱

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله

خیر تبدیل جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۴۱۸، م ۲۰۴۰

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه
خیر تبدیل جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۹۵، م ۲۰۴۰
جامع الاحکام، ج ۱، ص ۱۵۸، س ۵۶۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه
خیر باید همان پول پرداخت شود.

فرماندهان پول بر پشت سر

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه
خیر تبدیل جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۴۳، م ۲۰۴۰
العروة الوثقی، ج ۲، ص ۱۸۲، م ۶

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه
خیر تبدیل جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۱۹، م ۱۷۲۸
العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۲۰۵، م ۶

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه
خیر تبدیل جایز نیست.

التعلیقات علی کتاب العروة الوثقی، ص ۲۲۵، م ۶
توضیح المسائل، ص ۳۹۱، م ۲۰۲۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه
خیر تبدیل جایز نیست.

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۳۹، م ۱۱۸۱
توضیح المسائل، ص ۵۶۶، م ۲۰۴

خارج کردن زکات فطره از شهر

سؤال: آیا شخص می تواند زکات فطره اش را که جدا کرده از شهر خارج کند؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر در شهر خودش مستحق پیدا شود احتیاط واجب آن است که فطره را به شهر دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۱۹، م ۳

توضیح المسائل، ص ۲۶۷، م ۲۰۳۵

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

بله می تواند. گرچه احتیاط مستحب است که این کار را نکند و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۶۳، م ۲۰۶۴

العروة الوثقی، ج ۲، ص ۱۸۲، فصل فی وقت وجوبها، م ۴

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

بله؛ اگر در محل خودش مستحق پیدا شود احتیاط مستحب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید بنابر احتیاط (واجب) عوض آن را بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۰۹، م ۱۵۹۶

وسيلة النجاة، ج ۱، ص ۳۸۳، عزل زکوة الفطرة م ۳

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

اگر در شهر خودش باشد و مستحق پیدا شود احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد؛ ولی اگر از وطن خود به شهر دیگری مسافرت کند جائز است زکات را در همان شهری که مسافرت کرده، بدهد.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۲۷، م ۱۱۸۲

توضیح المسائل، ص ۲۹۹، م ۲۰۴۳

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر پول را جدا کرده و کنار گذاشته، با وجود مستحق در شهر خودش، بنابر احتیاط واجب نمی‌تواند آن را به شهر دیگری منتقل کند.

بیتناظر. اگر پول را جدا کرده و کنار گذاشته،

با وجود مستحق در شهر خودش، بنابر احتیاط واجب نمی‌تواند آن را به شهر دیگری منتقل کند.

دفتر
مطرح آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی
پخش المسائل، ج ۱

۰۱۰۲۰۲

آیت الله خویی رحمته الله علیه

اگر در محل خودش باشد و مستحق پیدا شود احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد؛ ولی اگر از وطن خود به شهر دیگری مسافرت کند جائز است زکات را در همان شهری که مسافرت کرده، بدهد.

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۵۷، م ۱۱۸۲

توضیح المسائل، ص ۳۴۷، م ۲۰۴۳

العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۲، ص ۱۶۶، م ۵

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

انتقال زکات فطره به نائب عام امام (حاکم شرع) جائز است هر چند برای انجام این کار مجبور شود آن را به شهر دیگری ببرد و این در حالی است که در شهر محل سکونت فرد، مستحق زکات وجود داشته باشد؛ در غیر این مورد اگر فرد بتواند در محل یا شهر خودش مستحق پیدا کند احتیاط واجب آن است به جای دیگر نبرد ولی اگر برد و به مستحق رساند کافی است ولی اگر به شهر دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

ولی اگر از وطن خویش به شهر دیگری مسافرت کند جایز است زکات فطره را در همان شهر بدهد.

توضیح المسائل جامع، ص ۷۵۹ و ۷۶۰، م ۲۶۸۳

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۵۵، م ۱۱۸۴

آیت الله شبیری رحمته الله علیه زنجانی

جائز است هر چند افراد نیازمند شرعی در شهر او وجود داشته باشند. ولی چنانچه بدون اجازه حاکم شرع آن را به شهر دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

احکام و استفتائات روزه، ص ۲۷۲، س ۵۴۱

توضیح المسائل، ص ۴۰۶، م ۲۰۴۳

آیت الله صافی رحمته الله علیه گلپایگانی

اگر در شهر خودش مستحق پیدا شود احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

هدایة العباد، ص ۲۷۱، م ۱۵۹۶

توضیح المسائل، ص ۳۳۸، م ۲۰۴۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر در محلّ خودش مستحق پیدا شود، احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

توضیح المسائل، ص ۳۳۴، م ۲۰۷۷

العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۱۷۰، م ۲۸۶۶ (۴)

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر در شهر خودش مستحق پیدا شود احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد.

هدایة العباد، ج ۱، ص ۳۱۷، م ۱۵۹۷

توضیح المسائل، ص ۳۴۳، م ۲۰۴۳

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

احتیاط واجب آن است که زکات فطره را در همان محل مصرف کند. مگر این که در آن محل مستحق پیدا نشود و هرگاه با وجود مستحق فطره را به جای دیگر ببرد و تلف شود ضامن است؛ ولی حاکم شرع می‌تواند با توجه به مصالح نیازمندان اجازه دهد آن را به محل دیگری ببرند.

توضیح المسائل، ص ۳۱۸، م ۱۷۳۱

العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۲۰۵، م ۴

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر در محلّ خودش مستحق پیدا شود، احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد. ولی اگر از وطن خودش به شهر دیگری مسافرت کند جایز است زکات فطره را در همان شهر بدهد.

منتخب المسائل، ص ۲۱۵، م ۵۷۲

توضیح المسائل، ص ۳۹۱، م ۲۰۳۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر در شهر خودش باشد و مستحق پیدا شود احتیاط واجب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود باید عوض آن را بدهد؛ ولی اگر از وطن خود به شهر دیگری مسافرت کند جائز است زکات را در همان شهری که مسافرت کرده، بدهد.

منهاج الصالحین، جزء الثانی، ص ۳۴۰، م ۱۱۸۲

توضیح المسائل، ص ۵۶۶، م ۲۰۵۲

معاملات و امور بانکی

معاملات و امور بانکی

ملاک در صحیح بودن رهن و اجاره

سؤال: فردی به عنوان اجاره ۲۰۰۰۰ تومان می پردازد و ۳۰۰۰۰۰ تومان به عنوان قرض الحسنه (رهن) به صاحب خانه داده است. اگر ۱۰۰۰۰۰ تومان به صاحب خانه بدهد تا ماهی ۳۰۰۰ تومان از اجاره و کرایه‌ی اصلی کم شود، آیا حکم ربا تعلق می‌گیرد؟

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

موجر می‌تواند در ضمن عقد اجاره شرط قرض کند به شرطی که چنین اجاره‌ای عقلائی باشد و در غیر این صورت صحیح نیست.

موجر می‌تواند در ضمن عقد اجاره شرط قرض کند به شرطی که چنین اجاره‌ای عقلائی باشد و در غیر این صورت صحیح نیست

آیت‌الله سیستانی رحمته‌الله علیه

بنابر احتیاط واجب رهن و اجاره صحیح نیست.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه

اجاره به شرط قرض اشکال ندارد.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر قرض مشروط به کم شدن مال الاجاره باشد قرض ربوی و حرام است و اگر موجر خانه را به مبلغی اجاره دهد و در ضمن اجاره شرط کند که فلان مبلغ را مستأجر به او قرض بدهد اشکال ندارد.

پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش از احکام، ص ۴۷، س ۱۶۶

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

بلی حرام است مگر اینکه قرارداد اولیه فسخ شده و اجاره‌ی جدید با مال الاجاره‌ی معین و قرض الحسنه ای معین منعقد گردد.

بی حرام است مگر اینکه قرارداد اولیه فسخ شده و اجاره جدید با مال الاجاره معین
و قرض الحسنه ای معین منعقد گردد.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

بلی حرام است مگر اینکه قرارداد اولیه فسخ شده و اجاره‌ی جدید با مال الاجاره‌ی معین و قرض الحسنه ای معین منعقد گردد.

استفتائات جدید، ج ۲، ص ۲۷۲، س ۸۳۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر اجاره به شرط قرض باشد اشکال ندارد.

هزار یک مسئله، ج ۱، ص ۱۶۶، با استفاده از س ۵۹۱

خریدن جعبه‌های شانسی

سؤال: خریدن جعبه‌های شانسی که گاهی جایزه در آن هست و گاهی پوچ، چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت رحمته الله

صحیح نیست و اشکال دارد.

صحیح نیست و اشکال دارد

آیت الله تبریزی رحمته الله

چنانچه خود جعبه‌ی مزبور قیمت نداشته باشد خرید و فروش آن جایز نیست.

چنانچه جعبه مزبور قیمت نداشته باشد

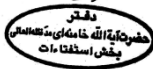
خرید و فروش آن جایز نیست

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

جایز نیست.

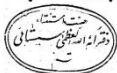
جایز نیست

آیت الله سیستانی رحمته الله

اگر خود جعبه قیمتی داشته باشد اشکال ندارد.

اگر خود جعبه قیمتی داشته باشد اشکال ندارد

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

خرید و فروش این گونه اجناس جائز نیست.

ضمیمه در روش این گونه اجناس همانوست

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر داخل تمام خانه‌های جعبه چیزی مانند شکلات باشد و علاوه بر آن در بعضی خانه‌ها جایزه هم باشد و شخصی جعبه را با محتوایش به امید جایزه بخرد اشکال ندارد.

بسم الله الرحمن الرحیم
اگر در غیر تمام خانه‌ها چیزی در جعبه باشد؛ و علاوه بر آن در بعضی خانه‌ها جایزه هم باشد و شخصی جعبه را بخرد؛ به امید جایزه؛ بخرد اشکال ندارد و در جعبه اشکال ندارد.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر مجموعه‌ی آن جعبه با چیزی که داخل آن است خریده شود اشکالی ندارد.

اگر مجموع آن جعبه با چیزی که داخل آن است خریده شود اشکال ندارد.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

جایز نیست.

جایز نیست

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

چنانچه خود آن جعبه‌ها ارزش مالی ندارد جایز نیست.

چنانچه خود آن جعبه‌ها ارزش مالی ندارد
جایز نیست. سید محمد

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

جایز نیست.

استفتائات موجود در واحد پاسخ به سؤالات

خرید کالاهای قاچاق

سؤال: خرید کالاهای قاچاق چه حکمی دارد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر مخالف با مقررات دولت اسلامی باشد جایز نیست.

استفتائات، ج ۲، ص ۴۵، با استفاده از س ۱۲۶

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

چون موجب قرار گرفتن در معرض خطر و ضرر است، تکلیفاً جایز نیست، اگرچه
وضعاً صحیح است.

استفتائات، ج ۳، ص ۲۱۹، س ۴۰۷۸

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

اگر بر خلاف مقررات باشد جایز نیست.

استفتائات، ج ۲، ص ۲۴۴، با استفاده از س ۱۰۸۹ و

ج ۱، ص ۲۵۶، با استفاده از ۱۱۹۸م

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

مخالفت با قوانین نظام جمهوری اسلامی، جایز نیست.

اجوبه الاستفتائات، ص ۴۸۴، س ۱۹۸۳

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

اگر بر خلاف مقررات باشد جایز نیست.

استفتائات، ص ۳۹۳، با استفاده از س ۱۲۶۱

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر بر خلاف قانون باشد جایز نیست.

جزوه معاملات، ص ۳۱، با استفاده از استفتاء موجود

استفتائات، ص ۲۱۰، با استفاده از س ۳۴۲

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

در صورتی که خلاف مقررات باشد اشکال دارد.

جزوه معاملات، ص ۳۱، با استفاده از استفتاء موجود

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر بر خلاف مقررات باشد جایز نیست.

پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش، ص ۵۶، با استفاده از

س ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۴

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر مخالف با مقررات دولت اسلامی باشد جایز نیست.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۸۲، س ۱۰۷۷

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر مخالف با مقررات دولت اسلامی باشد جایز نیست.

مجمع المسائل، ج ۲، ص ۱۲، با استفاده از س ۶

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله

بر خلاف دستور و شرع است، باید از آن به شدت پرهیز کرد.

استفتائات جدید، ج ۳، ص ۶۲۰، س ۱۷۷۹

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

باید بر اساس مقررات حکومت اسلامی عمل شود.

جزوه معاملات، ص ۳۲، با استفاده از استفتاء موجود
در اداره پاسخ به سؤالات

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

اگر بر خلاف قانون باشد اشکال دارد.

جزوه معاملات، ص ۳۲، با استفاده از استفتاء موجود
در اداره پاسخ به سؤالات

افتتاح حساب در بانک به قصد بردن جایزه

سؤال: حکم حساب بازکردن در بانک‌ها (حساب قرض‌الحسنه) به قصد بردن
جایزه چیست؟

امام خمینی رحمته‌الله

جایزه‌هایی که بانکها یا غیر آنها برای تشویق قرض دهنده می‌دهند یا مؤسسات دیگر
برای تشویق خریدار و مشتری می‌دهند با قرعه‌کشی، حلال است.

توضیح المسائل، ص ۴۰۸، با استفاده از ۲۸۵۸

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

جایزه‌ای را که بانک به بعضی از کسانی که در صندوق پس انداز پول می‌گذارند می‌دهد در صورتی که شرط نکرده باشد و بانک برای تشویق مردم از خودش بدهد و ضرر آن به کسی نرسد حلال است.

توضیح المسائل، ۱۳۷۲، ص ۵۳۶، م ۲۸۳۴

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

پول گذاشتن در بانک به عنوان قرض الحسنه اشکالی ندارد و همچنین جایزه‌ای که بانک در مقابل آن به بعضی از مشترکین پرداخت می‌کند حلال است.

توضیح المسائل، مسائل متفرقه، ص ۳، م ۲۲

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

سؤال: حکم حساب باز کردن در بانک به قصد قرعه‌کشی چیست؟
چنانچه در باز کردن حساب شرط نکنند که بانک قرعه‌کشی کند به طوری که اگر بانک قرعه‌کشی نکرد یا قرعه‌کشی شده و جایزه را به کسی که قرعه باسم او در آمد ندادند باز کننده حساب برای خود حق مطالبه آنرا برای خود قائل نباشد مانعی ندارد و هر وقت جایزه را گرفت باید حکم مجهول‌المالک را در مورد آن رعایت کند.

چنانچه در باز کردن حساب شرط نکنند که بانک قرعه‌کشی کند بطوری که اگر بانک قرعه‌کشی نکرد یا قرعه‌کشی شده و جایزه را به کسی که قرعه باسم او در آمد ندادند باز کننده حساب برای خود حق مطالبه آنرا برای خود قائل نباشد مانعی ندارد و هر وقت جایزه را گرفت باید حکم مجهول‌المالک را در مورد آن رعایت کند

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

پس اندازهای قرض الحسنه و جایزه‌های آن اشکال ندارد.

اجوبه الاستفتائات، ص ۴۷۵، س ۱۹۴۶

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر سپرده‌گذار، سپرده خود را در ضمن عقد یا مانند آن مشروط به قرعه کشی کرده باشد و بانک در پی اجرای این شرط دست به قرعه‌کشی بزند این کار جایز نیست و همچنین گرفتن جایزه از سوی کسی که قرعه به نامش در آمده- در صورتی که به عنوان وفای به شرط باشد- جایز نیست و بدون آن جایز است.

توضیح المسائل، ص ۵۸۹، م ۲۴

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

سؤال: حکم حساب باز کردن در بانک به قصد قرعه‌کشی چیست؟

اگر بازکردن حساب مشروط به وارد کردن او در لیست قرعه‌کشی باشد بطوری که اگر وارد نکنند اعتراض میکند ربا محسوب میشود و اخذ جایزه حرام است و اگر مشروط نباشد هر چند بداند که او را وارد لیست میکنند اشکال ندارد.

اگر بازکردن حساب مشروط به وارد کردن او در لیست قرعه‌کشی باشد، بطوری که اگر وارد نکنند اعتراض میکند، ربا محسوب میشود و اخذ جایزه حرام است و اگر مشروط نباشد، هر چند بداند که او را وارد لیست میکنند، اشکال ندارد.

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

چون به قصد و انگیزه جایزه بردن بوده اشکال ندارد مگر اینکه از اول شرط کند.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۸۹، س ۱۰۹۴

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

جایزه‌ای را که بانک به بعضی از کسانی که در صندوق پس‌انداز حساب دارند می‌دهد، چون برای تشویق مردم از خودش می‌دهد و ضرر آن به کسی نمی‌رسد حلال است.

توضیح المسائل، ص ۴۸۴، م ۲۸۳۰

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

واریز نمودن پول به مقدار معین جهت قرعه کشی اگر شرط کند که پول را به این جهت واریز می‌کند اشکال دارد؛ ولی اگر جنبه داعی داشته باشد اشکال ندارد، و تفاوت این دو از اینجا روشن می‌شود که شخص سپرده‌گذار برای خود حق مطالبه از بانک قائل نباشد.

استفتائات، ج ۲، ص ۵۸۹، س ۱۶۹۵

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

سؤال: حکم حساب باز کردن در بانک به قصد قرعه‌کشی چیست؟
اشکال ندارد.

اشکال ندارد.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر قرعه‌کشی بر بانک شرط نشود، بلکه قرعه فقط به عنوان تشویق باشد، در این صورت عمل قرعه جایز است و کسی که قرعه به نام او اصابت کند، جایز است آن جایزه را بگیرد، هر چند احوط آن است اگر بانک دولتی یا مشترک باشد، گرفتن جایزه به اذن حاکم شرع باشد.

توضیح المسائل، ص ۷۵۴، م ۲۸۶۲

جزوه دریافتی از دفتر، ص ۹۸، س ۴۰۲

تذکرہ عمد و قسم

نذر، عهد، قسم

نذر زن بدون اذن همسر (نذر در اموال خودش)

سؤال: الف) آیا نذر زن بدون اجازه شوهر، حتی اگر با حقوق شوهر منافات نداشته باشد صحیح است؟

ب) اگر زن بدون اجازه شوهر نذر کند، آیا اجازه‌ی بعدی شوهر موجب صحت نذر می‌شود؟

ج) اگر زن از مال خودش نذر کند، آیا اجازه‌ی شوهر لازم است؟

امام خمینی رحمته الله

الف) نذر زن بدون اجازه شوهر باطل است.

ب) اجازه‌ی بعدی آن را تصحیح نمی‌کند.

ج) نذر زوجه اگرچه از مال خودش باشد صحیح نیست.

استفتائات، ج ۲، ص ۴۶۱، س ۱۰ و ۹، بحث نذر

تحریر الوسیله، ج ۲، ص ۱۱۷، م ۳

آیت الله اراکی رحمته الله

الف) نذر زن بی اجازه شوهرش باطل است.

ج) احوط (احتیاط واجب) مراعات اذن زوج است ولو در مال خودش

توضیح المسائل، ص ۴۹۶، م ۲۶۵۸

استفتائات، ص ۱۵۸، س ۸

آیت الله بهجت رحمته الله

الف) نذر زن بدون اجازه شوهر بنابر احتیاط واجب وضعاً منعقد می‌شود (یعنی نذر

زن باطل نیست). ولی بنابر احتیاط واجب باید از شوهر اجازه بگیرد.

(ب) نذر ولو بدون اجازه منعقد می شود.

(ج) بنا بر احتیاط از حیث حکم وضعی نذر منعقد می شود گرچه اجازه گرفتن از همسر احوط تکلیفی است.

توضیح المسائل، ص ۴۲۷ م ۲۱۳۶
استفتائات، ج ۴، ص ۲۸۶، س ۵۵۸۰

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

(الف) در صورتی که وفاء به نذر زن منافی با حق شوهر نباشد اجازه ی شوهر لازم نیست.

(ب) در جایی که با حق شوهر منافات داشته باشد، اجازه ی بعدی تصحیح می کند.

(ج) در صورتی که منافات با حق شوهر نداشته باشد اجازه ی او لازم نیست.

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۴۰۶، م ۱۵۵۱
استفتائات، ج ۲، ص ۳۸۲ و ۳۸۳، س ۱۵۸۰ و ۱۵۸۵

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

سؤال: آیا نذر زن باید با اجازه ی شوهر باشد؟

(الف) انعقاد نذر زوجه در صورت حضور شوهر، بنا بر احتیاط واجب مشروط به اجازه ی زوج است.

انعقاد نذر زوجه در صورت حضور شوهر، بنا بر احتیاط واجب
مشروط به اجازه ی زوج است.
دفتر
حضرت آیت الله خامنه ای مدظله العالی
مجلس استفتاءات

(ب) اگرچه زوجه از تصرف در مال خود ممنوع نیست ولی نذر زن بدون اجازه ی شوهر اساساً منعقد نمی شود.

اگرچه زوجه از تصرف در مال خود ممنوع نیست ولی نذر زن بدون
اجازه ی شوهر اساساً منعقد نمی شود.
دفتر
حضرت آیت الله خامنه ای مدظله العالی
مجلس استفتاءات

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

الف) اجازه لازم نیست.

ب) در جایی که با حق شوهر منافات داشته باشد، اجازه‌ی بعدی تصحیح می‌کند.

ج) در صورتی که با حق شوهر منافات نداشته باشد اجازه‌ی شوهر لازم نیست.

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۰۹، با استفاده از

م ۱۵۵۱

توضیح المسائل، ص ۴۸۱، م ۲۶۵۴

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف) صحیح است مگر اینکه نذر مربوط به امور مالی باشد که در اینصورت بدون اذن

یا اجازه‌ی او صحت آن محل اشکال است و از باب احتیاط باید به آن وفاء بشود.

تبعانی

ج الف - صحیح است مگر آنکه نذر مربوط به امور مالی باشد که در اینصورت بدون اذن یا اجازه او صحت آن محل اشکال است و از باب احتیاط باید به آن وفاء بشود.

ب) کفایت می‌کند.

ج ب - کفایت می‌کند.

ج) مورد اشکال همین است و اما اگر مربوط به مال نباشد اشکالی ندارد و اگر مربوط

به مال شوهر باشد باطل است.

مورد اشکال همین است و اما اگر مربوط به مال نباشد اشکالی ندارد
و اگر مربوط به مال شوهر باشد باطل است.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف) بنا بر مشهور نذر زن با نهی شوهر بلکه بی اذن او صحیح نیست ولی بنا بر احتیاط حتی در صورت نهی شوهر به نذر عمل شود.
 ب) ظاهراً با اجازه‌ی بعدی صحیح می‌شود.
 ج) لازم است.

توضیح المسائل، ص ۵۷۹، م ۲۶۵۳

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) اگر زن بدون اجازه‌ی شوهر نذر کند نذر او باطل است.

توضیح المسائل، ص ۵۳۹، م ۲۶۵۳

هدایة العباد، ج ۲، ص ۲۴۷، م ۳، کتاب النذر

ب) اجازه‌ی بعد از نذر موجب صحت نذر نمی‌شود.

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اجازه بعد از نذر موجب صحت نذر نمی‌شود. ۱۴/۱۱/۱۴

ج) نذر زن از مال خودش بدون اجازه‌ی شوهر صحیح نیست.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۲۲۳، با استفاده از ۷۹۷

هدایة العباد، ج ۲، ص ۲۴۷، م ۳، کتاب النذر

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) بنا بر احتیاط واجب صحیح نیست.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۳۴۸ س ۱۳۳۴

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

ب) خیر اجازه‌ی بعدی کفایت نمی‌کند.

ج) بلی.

الف: خیر تدریج نیست.
ب: خیر اجازه بعدی کفایت نمی‌کند.
ج: بلی.

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) اگر شوهر از نذر زن جلوگیری کند یا زن بدون اجازه‌ی او نذر کند نذر او باطل است هر چند عمل به آن مانع از حق استمتاع نباشد.

ب) _____

ج) نذر زن بدون اجازه او صحیح نیست هر چند در مال خودش باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۲، م ۲۶۵۳

هدایة العباد، ج ۲، ص ۱۹۳، م ۶۵۹

مجمع المسائل، ج ۲، ص ۳۲۳، س ۹۱۷

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) احتیاط مستحب آن است که با اجازه‌ی او باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۲، م ۲۲۷۷

ب) موجب صحت نذر نمی‌شود.

موجب صحت نمی‌شود =

ج) نذر زن از اموال خودش اگر منافات با حق شوهر نداشته باشد اشکالی ندارد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۲، با استفاده از م ۲۲۷۷

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف و ب) اگر با حق شوهر منافات نداشته باشد اذن شوهر لازم نیست و در آنچه که منافای است اذن بعدی شوهر موثر نیست.

اگر با حق شوهر منافات نداشته باشد اذن شوهر لازم نیست
و در آنچه که منافات است اذن بعدی شوهر موثر نیست
۱۸، ۸۸ ج ۱

ج) اگر مزاحم حقوق شوهر نباشد و از مال خودش باشد احتیاج به اجازه‌ی شوهر ندارد.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۱، ص ۲۲۷، س ۷۶۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) اگر نذر زن منافای با حق شوهر نباشد در نذرهای غیر مالی اش صحیح است.

ب) در جایی که اذن شوهر لازم باشد، اجازه‌ی بعدی تصحیح می‌کند.

ج) صحت نذر زن در مال خودش بدون اذن شوهر (در غیر حج یا زکات یا احسان به پدر و مادر یا صلہ رحم) محل اشکال است. (یعنی بنا بر احتیاط واجب صحیح نیست)

توضیح المسائل، ص ۷۱۴، م ۲۷۰۸

منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۳۶۱، م ۱۵۵۱

تغییر نیت نذر، قبل از گرفتن حاجت

سؤال: شخصی با رعایت همه‌ی شرایط، نذری غیر معین کرده است. آیا قبل از گرفتن حاجتش می‌تواند نذر را تغییر دهد یا باطل نماید؟

امام خمینی رحمته الله علیه

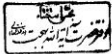
اگر نذر طبق صیغه شرعی معتبر بوده، تغییر آن جایز نیست.

استفتائات، ج ۲، ص ۴۶۷، با استفاده از س ۲۷

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

اگر نذر صحیح کرده باید طبق آن عمل کند و تغییر یا ابطال نذر، جایز نیست.

بسم الله الرحمن الرحیم کرده، با ربط آن عمل کند
تفسیر با ابطال نذر، جایز نیست

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

نذر شرعی پس از انعقاد قابل تغییر و ابطال توسط ناذر نیست و اگر متعلق نذر پس از نذر مرجوح بشود مثلاً پدر نهی کند و اگر فرزند عمل کند پدر متأذی می شود نذر منحل می گردد و وجوب عمل ندارد.

بسم الله نذر شرعی پس از انعقاد قابل تغییر و ابطال
توسط ناذر نیست و اگر متعلق نذر پس از نذر مرجوح
بشود مثلاً پدر نهی کند و اگر فرزند عمل کند پدر متأذی می شود
نذر منحل می گردد و وجوب عمل ندارد و در این مقام
حاشا

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر نذر منعقد شده، قابل تغییر و ابطال نمی باشد.

بسم الله

اگر نذر منعقد شده، قابل تغییر و ابطال نمی باشد.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

اگر نذر طبق صیغه شرعی معتبر بوده، تغییر آن جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۴۸۱، با استفاده از م ۲۶۶۰

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

نمی تواند.

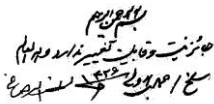
آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

نذر کننده نمی تواند نذری را که با شرایط آن محقق شده تغییر دهد یا باطل کند.

بسمه تعالی
نذر کننده نمی تواند نذری را که با شرایط آن
محقق شده تغییر دهد یا باطل کند.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

جائز نیست و قابلیت تغییر ندارد.

بسمه تعالی
عزیزت و نهایت تغییر ندارد و هم اول
سخ ۱۴۸۰ و ۱۴۸۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

خیر.

بسمه تعالی
عزیزت
۱۴۸۰ و ۱۴۸۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

جائز نیست.

جائز نیست =

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

خیر، نمی تواند.

خیر نمی تواند.
عزیزت

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر نذر طبق صیغه شرعی معتبر بوده، تغییر آن جایز نیست.

فراموش کردن نذر در یک روز از چهل روز

سؤال: شخصی که با رعایت همه‌ی شرایط، نذر کرده مثلاً چهل روز پی در پی کاری را انجام دهد؛ اگر یک روز به خاطر فراموشی یا سهواً به نذر خود عمل نکند؛ وظیفه‌ی او چیست؟

امام خمینی علیه السلام

اگر از روی فراموشی نذرش را انجام ندهد چیزی بر او واجب نیست ولی تا آن زمان که معین کرده اند، نذرش را ادامه دهد.

توضیح المسائل، ص ۳۷۲، با استفاده از م ۲۶۵۵

آیت الله اراکی علیه السلام

اگر نذر مطلق بوده باید بنا بر احتیاط چهل روز را پی در پی تجدید کند و اگر مقید بوده بنا بر احتیاط باید یک روز را بلافاصله اضافه کند.

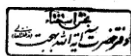
استفتائات، ص ۱۶۰، با استفاده از س ۲۰

آیت الله بهجت علیه السلام

از روز بعد به روز قبل از آن روز متصل کند ضرر به اتصال نمی‌زند چون عمدی نبوده است.

از روز بعد به روز قبل از آن روز متصل نباشد

ضرر به اتصال نمی‌زند چون عمدی نبوده است

آیت الله تبریزی علیه السلام

چنانچه مندور غیر روزه بوده قضا و كفاره ندارد و اگر روزه بوده، باید قضا کند.

باید قضا کند و اگر روزه بوده قضا و كفاره ندارد و اگر روزه نباشد، باید قضا کند و كفاره ندارد

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر در نذر خود، نحوه جبران آن را در نظر گرفته است طبق آن عمل کند در غیر اینصورت اگر عمل عبادی مانند نماز و روزه است آنرا قضا نماید و نذر بر حال خود باقی است بقیه آنرا عمل نماید.

بر مثال
اگر در نذر خود، نحوه جبران آن را در نظر گرفته است طبق آن عمل کند در غیر اینصورت اگر عمل عبادی مانند نماز و روزه است آنرا قضا نماید و نذر بر حال خود باقی است بقیه آنرا عمل نماید.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

اگر از روی فراموشی نذرش را انجام ندهد چیزی بر او واجب نیست ولی تا آن زمان که معین کرده نذرش را ادامه دهد.

توضیح المسائل، ص ۴۸۲، با استفاده از ۲۶۶۴

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر وقت معینی ندارد دو مرتبه از نو روزه بگیرد و اگر وقت معینی دارد آن روز را بعداً قضاء نماید.

ح: اگر وقت معینی ندارد مرتبه اول روزه بگیرد و اگر وقت معینی دارد آن روز را بعداً قضا نماید.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر از روی فراموشی نذرش را انجام ندهد چیزی بر او واجب نیست ولی لازم است نذرش را تا زمانی که معین کرده ادامه دهد.

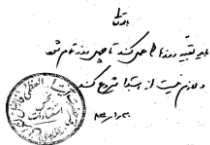
توضیح المسائل، ص ۵۴۱، با استفاده از ۲۶۶۴

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

باید بقیه روزها را عمل کند تا چهل روز تمام شود و لازم نیست از ابتدا شروع کند.

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر از روی فراموشی نذرش را انجام ندهد چیزی بر او واجب نیست ولی لازم است نذرش را تا زمانی که معین کرده انجام دهد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۳ با استفاده از م ۲۶۶۴

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

احتیاط واجب آنست که آن یک روز را قضا کند.

احتیاط واجب آنست که آن یک روز را قضا کند

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر از روی فراموشی نذرش را انجام ندهد چیزی بر او واجب نیست ولی لازم است نذرش را تا زمانی که معین کرده ادامه دهد.

توضیح المسائل، ص ۵۲۸، با استفاده از م ۲۶۵۳

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر از روی فراموشی نذرش را انجام ندهد چیزی بر او واجب نیست ولی لازم است نذرش را تا زمانی که معین کرده ادامه دهد.

توضیح المسائل، ص ۵۲۱، با استفاده از م ۲۷۱۹

کفاره‌ی شکستن نذر

سؤال: کفاره‌ی شکستن نذر چه می باشد؟

امام خمینی علیه السلام

اطعام ۶۰ مسکین یا روزه گرفتن ۶۰ روز پشت سر هم که سی و یک روز پشت هم و ما بقی آن را به تدریج می توان روزه گرفت.

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۲۸۹، م ۲، و ج ۲، ص ۱۲۴،
م ۲۸

توضیح المسائل، ص ۳۷۱، م ۲۶۵۴

آیت الله اراکی علیه السلام

کفاره عمل نکردن به نذر عمداً، ۶۰ فقیر را سیر کند و یا دو ماه پشت سر هم روزه بگیرد.

المسائل الواضحه، ج ۲، ص ۱۴۵، م ۲۶۶۸

توضیح المسائل، ص ۴۹۸، م ۲۶۶۸

آیت الله بهجت علیه السلام

اگر از روی عمد به نذر خود عمل نکند، باید ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند و اگر نتواند آن ها را انجام دهد باید ۳ روز روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۲۷، م ۲۱۳۷ و ص ۴۲۴، م ۲۱۲۱

آیت الله تبریزی علیه السلام

اگر عمداً مخالفت با نذر کند باید کفاره بدهد یعنی ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند و اگر نتوانست ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

المسائل منتخبه، ص ۳۶۰، م ۱۲۲۹ و ص ۳۶۲، م ۱۲۴۰

توضیح المسائل، ص ۴۷۰، م ۲۶۶۲

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

سیر کردن ده فقیر یا پوشانیدن آن هاست و اگر نتوانست باید سه روز روزه بگیرد و بنابر احتیاط واجب باید پی در پی باشد.

استفتائات جدید، ج ۱، ص ۷۳، س ۳۷۴ و ۳۷۶

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

اگر از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید ده فقیر را سیر کند و یا آنان را بپوشانند و اگر این ها را نتواند باید ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۸۲م ۲۶۶۲ و ص ۴۸۴ و

۴۸۵، م ۲۶۷۹

استفتائات، ص ۳۶۴، س ۱۲۰۰

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

کفاره مخالفت با نذر: ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند و اگر این ها را نتواند باید ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۳۴، م ۲۶۰۳، ص ۴۳۸،

م ۲۶۳۲

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۲۳۹، م ۷۴۰

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر انسان از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید کفاره بدهد یعنی دو ماه پی در پی روزه بگیرد یا ۶۰ فقیر را اطعام کند یا به هر کدام یک مد طعام بدهد.

توضیح المسائل، ص ۵۸۲، م ۲۶۶۳ و ص ۳۴۴،

م ۱۶۶۹

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر انسان از روی اختیار به نذرش عمل نکند باید کفاره بدهد و احوط در کفاره نذر برای عاجز از آزاد کردن بنده، اطعام ۶۰ مسکین است و اگر از آن عاجز بود، جمع بین پوشاندن ۱۰ فقیر و دو ماه پی در پی روزه است و با عجز از پوشاندن ده فقیر اکتفا به دو ماه روزه نماید و دو ماه پی در پی یعنی سی و یک روز پشت هم باشد و بقیه به فاصله اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۴۶۸، م ۲۶۶۲

هدایة العباد، ج ۲، ص ۲۶۳، ۹م

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر انسان از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید کفاره بدهد؛ یعنی به ۶۰ فقیر طعام دهد و یا دو ماه پشت سرهم روزه بگیرد که سی و یک روز آن را پشت هم و مابقی را با فاصله روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۸۴، م ۲۷۸۹ و ص ۲۷۸، م ۱۷۱۴

الاحکام الواضحه، ص ۴۴۶، م ۲۰۱۴

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر انسان از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید کفاره بدهد یعنی به ۶۰ فقیر طعام دهد یا دو ماه پی در پی روزه بگیرد که سی و یک روز آن پشت هم باشد و جایز است مابقی را با فاصله بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۳، م ۲۶۶۳ و ۲۶۶۲

هدایة العباد، ج ۲، ص ۲۰۴، م ۶۹۷

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله

اگر کسی از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید کفاره دهد، یعنی: به ۶۰ فقیر طعام دهد یا دو ماه پی در پی روزه بگیرد.
احتیاط واجب آن است که ۳۱ روز آن پی در پی باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۴۹، ۲۲۸۶م، ص ۲۶۳، ۱۴۰۳م

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

اگر کسی از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید کفاره دهد، یعنی به ۶۰ فقیر طعام دهد یا دو ماه پی در پی روزه بگیرد که باید سی و یک روز آن را پی در پی بگیرد و اگر بقیه‌ی آن پی در پی نباشد اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۵۲۸، ۲۶۵۲م و ص ۳۲۲، ۱۶۵۸م

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

اگر انسان از روی اختیار به نذر خود عمل نکند باید کفاره بدهد؛ یعنی ده فقیر را سیر کند یا بپوشاند و اگر این‌ها را نتواند باید ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۵۲۱، ۲۷۱۸م و ۲۷۱۷، ص ۵۲۵،

۲۷۳۴م

فراموش کردن حدّ و حدود در نذر

سؤال: اگر حدّ و حدود معین شده در نذر فراموش شود وظیفه چیست؟

آیت‌الله اراکی رحمته‌الله

اگر مردد بین اقل و اکثر است اکتفا کند به اقل و اگر مردد بین متباینین است احتیاط کند و هر دو را بجا آورد.

استفتائات، ص ۱۵۸، با استفاده از س ۹

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

به گمانش عمل است و اگر گمانی ندارد اگر نذر عبادی است عبادتی را اختیار کند و اگر مالی است در راه مطلق وجوه بر صرف کند.

به بمانش عمل است و اگر بمانش ندارد
 اگر نذر عبادی است عبادتی را اختیار کند
 و اگر مالی است در راه مطلقاً وجوه بر صرف کند

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

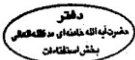
در صورتی که مردد بین چند چیز باشد باید احتیاط شود و در صورتی که اعطاء مال از دو جنس باشد به وسیله قرعه تعیین می شود و در مورد یک جنس به مقدار اقل کافی است.

بسته به هر چه که مردد بین چند چیز باشد باید قرعه
 و در هر چه که عطف و مالی از دو جنس باشد بر سر قرعه
 تعیین می شود و در هر چه که جنس بر مقدار اقل کافی است و در هر چه
 که در قرعه

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر قدر متیقن دارد باید به آن عمل شود.

اگر قدر متیقن دارد باید به آن عمل شود.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

اگر می تواند جمع کند میان همه آن ها بر او انجام همه ی آن ها واجب است. و اگر نتواند پس منظور خود را به قرعه معین کند.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر مردد بین اطراف محدودی باشد احتیاط نماید و اگر مردد بین اطراف غیر محدود باشد یکی از آن ها را انجام دهد.

ج: اگر مردد بین اطراف محدودی باشد احتیاط نماید و اگر مردد بین اطراف غیر محدود باشد یکی از آنها را انجام دهد.

آیت الله شبیری رحمته الله علیه زنجانی رحمته الله علیه

اگر نذرش مشروط بوده؛ همین که علم اجمالی به تحقق شرط دارد؛ باید به آن عمل کند. در مورد متعلق نذر هم اگر مردد بین اقل و اکثر باشد، انجام حداقل کافی است در غیر این صورت باید هر آنچه احتمال عقلایی می دهد که متعلق نذرش بوده را به جا آورد مگر مقداری که منجر به حرج گردد.

بازرسی

اگر نذر مشروط بوده؛ همین که علم اجمالی به تحقق شرط دارد؛ باید به آن عمل کند. در مورد متعلق نذر هم اگر مردد بین اقل و اکثر باشد، انجام حداقل کافی است. در غیر این صورت باید هر آنچه احتمال عقلایی می دهد که متعلق نذرش بوده را به جا آورد مگر مقداری که منجر به حرج گردد. ۱۳۷۷، ۱، ص ۲۲۳

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر تعداد آن را فراموش کند اکتفا به مقدار یقینی کافی است.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۲۲۳، س ۷۹۵

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر در شرایط نذر شک کند و نداند که مثلاً برای خوب شدن مریض نذر کرده یا برای برگشتن مسافر، در این صورت وظیفه ای ندارد. مگر اینکه هر دو شرط تحقق پیدا کند که باید به نذر خود عمل کند. و اگر در متعلق نذر شک دارد که آیا نذر کرده

که پولی به فقیر بدهد یا روزه بگیرد. در این صورت باید هر دو را انجام دهد. و اگر چیزی بخاطرش نیست تکلیفی ندارد.

بسم الله
 که در هر دو شرط فقر و شکست و غنا در شکست با هر دو شرط فقر و شکست
 یا فقر و شکست یا فقر و شکست و غنا در شکست با هر دو شرط فقر و شکست
 فقر و شکست یا فقر و شکست و غنا در شکست با هر دو شرط فقر و شکست
 فقر و شکست یا فقر و شکست و غنا در شکست با هر دو شرط فقر و شکست

۸۳۱۳۰

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر شک کند که متعلق نذر، نماز بوده یا روزه، هر دو را به جا آورد و اگر در نذر صیغه شرعی نخوانده ملزم به وفاء نذر نیست.

مجمع المسائل، ج ۲، ص ۳۲۶، س ۹۲۵

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

به مقداری که یقین دارد عمل کند.

به مقداری که یقین دارد عمل می کند =

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال اگر شک در اقل و اکثر است به اقل هم عمل شود کافی است.

در فرض سؤال
 اگر شک در اقل و اکثر است به اقل هم عمل شود
 کافی است
 ۹۴/۲۳۲

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر قدر متیقنی دارد به آن عمل کند و در صورتی که شک او میان دو سه چیز باشد به همه عمل کند و اگر به کلی نامعلوم است، به فقیر صدقه دهد.

استفتاء شفاهی از دفتر

فراموش کردن مورد نذر

سؤال: اگر مورد نذر را فراموش کنیم وظیفه چیست؟

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

اگر مردّد بین متباینین است احتیاط کند (مردّد بین چند عمل است نمی داند نماز است یا روزه یا انفاق) و اگر شبهه غیر محصوره است (یعنی موارد متعددی را احتمال می دهد، حکم مجهول المالک را دارد که باید با حاکم شرع نسبت به جنس و قدر مصالحه کند.

استفتائات، ص ۱۵۸، س ۹

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

باید قدر متیقّن را در امور خیر و نیک صرف کند یا اگر مشتبه در چند عمل عبادی باشد باید امر عبادی را به جا آورد.

استفتائات، ج ۴، ص ۲۹۱، س ۵۵۹۶

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

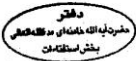
اگر بین اطراف محصوره مردّد است قرعه می اندازد و آلا یکی از احتمالات را انجام دهد و اگر چیزی را احتمال نمی دهد تکلیفی ندارد.

استفتائات جدید، ص ۳۸۷، س ۱۷۱۶

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر قدر متیقن دارد باید به آن عمل شود.

اگر قدر متیقن دارد باید به آن عمل شود.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

(اگر متعلق نذر بین چند عمل تردّد دارد) اگر می تواند جمع کند میان همه آن ها، واجب است بر او همه آن ها، و اگر نتواند پس براوست منذور خود را به قرعه معین کند.

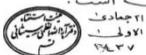
استفتائات، ص ۳۶۶، س ۱۲۰۵

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر موارد احتمال محدود است همه را انجام دهید و الا یکی از احتمالات را انجام دهید کافی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

اگر موارد احتمال محدود است همه را انجام دهید و الا یکی از احتمالات را انجام دهید کافی است.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

در فرض سوال، اگر مورد نذر مردد بین اقل و اکثر باشد، انجام حداقل کافی است در غیر این صورت باید هر آنچه احتمال عقلایی می‌رود که متعلق نذر بوده بجا آورده شود، مگر مقداری که منجر به حرج گردد.

باسم تعالی
در فرض سوال، اگر مورد نذر مردد بین اقل و اکثر
باشد، انجام حداقل کافی است. غیر این صورت
بجز حرج آنچه احتمال عقلایی می‌رود که متعلق نذر بوده
بجا آورده شود، مگر مقداری که منجر به حرج گردد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر شک او در میان دو یا سه چیز باشد اگر امکان دارد احتیاط کند و به هر دو یا هر سه عمل کند.

پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش، ص ۵۲، ص ۱۹۱، با
استفاده از دفتر دوم

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر (مورد نذر) مردّد بین دو چیز متباین باشد، مثلاً نذر کرده صدقه بدهد یا روضه بخواند بنا بر احتیاط، هر دو کار را انجام دهد.

استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات

اگر اصلاً (مورد نذر) را نمی‌داند، ولی در محل زندگی او مردم معمولاً چیز خاصی را نذر می‌کنند یعنی متعارف وجود دارد، همان کار متعارف را انجام دهد و اگر چنین چیزی وجود ندارد، چون قدرت عمل به نذر را ندارد نذر او ساقط است و وظیفه ای ندارد، بلی اگر بعداً یادش آمد به نذر عمل کند.

جامع المسائل، ج ۲، ص ۴۲۱، س ۱۱۸۸

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر شک کند مورد نذر مثلاً نماز بوده یا روزه باید هر دو را بجا آورد.

مجمع المسائل، ج ۲، ص ۳۲۶، با استفاده از س ۹۲۵

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در صورتی که شک او در میان دو سه چیز باشد اگر امکان دارد به همه عمل کند و اگر به کلی نامعلوم است کار خیری به اندازه نذر خود انجام دهد.

در صورتی که شک او در میان دو سه چیز باشد اگر امکان دارد به همه عمل کند
و اگر به کلی نامعلوم است کار خیری به اندازه نذر خود انجام می دهد

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال اگر اصلاً نمی داند ولی در محلّ زندگی او مردم معمولاً چیز خاصی را نذر می کنند یعنی متعارف وجود دارد همان کار متعارف را انجام دهد و اگر چنین چیزی وجود ندارد چون قدرت عمل به نذر را ندارد نذر از او ساقط است و وظیفه ای ندارد بلی اگر بعداً یادش آمد به نذر خود عمل نماید.

در فرض سوال جنبه نذر
اگر اصلاً نمی داند ولی در محلّ زندگی او مردم معمولاً چیز خاصی را نذر می کنند
یعنی متعارف وجود دارد همان کار متعارف را انجام دهد و اگر چنین چیزی
وجود ندارد چون قدرت عمل به نذر را ندارد نذر از او ساقط است و وظیفه ای
ندارد بلی اگر بعداً یادش آمد به نذر خود عمل نماید

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۱) اگر علم اجمالی دارد که مورد نذر مالی بوده یا عبادی هر دو را عمل کند، هم صدقه دهد و هم دو رکعت نماز بخواند.

۲) اگر علم اجمالی دارد که مورد نذر مالی است ولی نمی‌داند چه مقدار است به فقیر صدقه دهد.

۳) اگر مورد نذر به کلی نامعلوم است؛ ولی می‌داند کار خیری بوده، به فقیر صدقه دهد کافی است.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم‌له

عدم قدرت بر اداء نذر

سؤال: اگر نذرکننده هنگام اداء نذر قدرت انجام آن را نداشته باشد آیا نذر او منحل می‌شود؟

امام خمینی علیه السلام

اگر نذر موقت در وقتش و یا اینکه در نذر مطلق شخص از اداء نذر عاجز شود، نذر منحل می‌شود و چیزی بر شخص ناذر نیست اما اگر نذر او روزه بوده و از روزه گرفتن عاجز شده بنابر اقوی برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد.

تحریر الوسیله، ج ۲، ص ۱۲۳، م ۲۴، دارالعلم

آیت الله اراکی علیه السلام

چیزی بر او واجب نیست.

توضیح المسائل، ص ۴۹۹، با استفاده از م ۲۶۷۴

آیت الله بهجت علیه السلام

نذر منحل می‌شود.

استفتانات، ج ۴، ص ۲۹۴، س ۵۶۰۸ و ص ۲۹۶،

س ۵۶۱۶

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

نذر ساقط می شود (در صورت مرتفع شدن عذر در وقت، اداء نذر لازم است).

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۴۰۷، م ۱۵۵۵

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

هر وقت تمکن پیدا کرد، به نذر عمل کند.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

نذر ساقط می شود (در صورت مرتفع شدن عذر در وقت، اداء نذر لازم است).

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۱۰، م ۱۵۵۵

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

نذر باطل می شود به جز موردی که نذر روزه کند که اگر از انجام نذر عاجز شد احتیاط واجب آن است که یا به جای هر روز ۷۵۰ گرم غذا به فقیری صدقه یا ۱/۵ کیلو به کسی بدهد که به جای او روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۳۴، م ۲۶۰۹

منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۲۳۲، م ۷۱۱

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر به واسطه عذری نتواند به نذر عمل کند چیزی بر او واجب نیست.

توضیح المسائل، ص ۵۸۲، با استفاده از م ۲۶۶۹

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله

اگر از نذر در وقتش عاجز شد و یا اینکه در نذر مطلق از اداء نذرش عاجز شد نذر منحل می‌شود. بلکه اگر نذری که از انجام آن عاجز شده روزه باشد بنابر احتیاط واجب باید هر روز یک مد طعام صدقه بدهد.

هدایة‌العباد، ج ۲، ص ۲۵۴، م ۲۴

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله

اگر به واسطه عذری نتواند آن عمل را انجام دهد چیزی بر او واجب نیست.

توضیح‌المسائل، ص ۴۸۵، با استفاده از ۲۷۹۵م

آیت‌الله گلپایگانی رحمته‌الله

اگر از نذر در وقتش عاجز شد و یا اینکه در نذر مطلق از اداء نذرش عاجز شد نذر منحل می‌شود. بلکه اگر نذری که از انجام آن عاجز شده روزه باشد بنابر احتیاط واجب باید هر روز یک مد طعام صدقه بدهد.

هدایة‌العباد، ج ۲، ص ۱۹۹، م ۶۸۰

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله

اگر قادر به ادای نذر نباشد در این صورت باید تا جایی که توانایی دارد به آن عمل کند یا کاری که نزدیک یا شبیه آن باشد انجام دهد و اگر اصلاً قادر به انجام دادن آن نیست از او ساقط می‌شود.

احکام ویژه ۶۰۰ مسأله مورد نیاز، ص ۱۲۸، م ۴۹۸

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

اگر به واسطه عذری نتواند آن عمل را انجام دهد چیزی بر او واجب نیست.

توضیح‌المسائل، ص ۵۲۸، با استفاده از ۲۶۵۸م

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه
نذر ساقط می شود.

منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۳۶۳، م ۱۵۵۵ و
توضیح المسائل، ص ۵۲۲، م ۲۷۲۴

کفاره‌ی شکستن قسم

سؤال: کفاره‌ی شکستن عمدی قسم چه می باشد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

آزاد کردن یک بنده یا اطعام ده مسکین یا پوشاندن آن ها و اگر قدرت ندارد و نمی تواند، باید سه روز روزه بگیرد و بنا بر احتیاط واجب سه روز پی در پی باشد.

تحریر الوسیله، ج ۲، ص ۱۱۰، بحث کفارات و
ص ۱۲۵، م ۷ القول فی اقسامها

تحریر الوسیله، ج ۲، ص ۹۷، م ۱۶ القول فی الیمین
توضیح المسائل، ص ۳۷۴، م ۲۶۷۰

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

آزاد کردن یک بنده یا اطعام ده مسکین یا پوشاندن آن ها و اگر قدرت ندارد و نمی تواند، باید سه روز روزه بگیرد و بنا بر احتیاط واجب سه روز پی در پی باشد.

المسائل الواضحه، ج ۲، ص ۱۴۹، م ۲۶۸۴
توضیح المسائل، ص ۵۰۱، م ۲۶۸۴

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

آزاد کردن یک بنده یا اطعام ده مسکین یا پوشاندن آن ها و اگر قدرت ندارد و نمی تواند، باید سه روز روزه بگیرد و بنا بر احتیاط واجب سه روز پی در پی باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۲۴، م ۲۱۲۱
استفتائات، ج ۴، ص ۵۷۵، س ۶۵۳۴
وسیله النجاة، ص ۳۲۷، ن ۱۱۸۲ و ۱۱۸۰

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند و یا ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند و اگر نتوانست باید سه روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۱۶، م ۲۶۷۹
صراط النجاة، ج ۸، ص ۱۲۰، س ۲۹۰

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

سیر کردن ده فقیر یا پوشانیدن آن هاست و اگر نتوانست باید سه روز روزه بگیرد و بنا بر احتیاط واجب باید پی در پی باشد.

استفتائات جدید، ج ۱، ص ۷۳، س ۳۷۴ و ۳۷۶
رساله آموزشی، ج ۲، ص ۳۱۳، شکستن قسم

آیت الله خویی رحمته الله علیه

باید یک بنده آزاد کند و یا ده فقیر را سیر کند و یا آنان را بپوشاند و اگر اینها را نتواند باید سه روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۸۴، م ۲۶۷۹
منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۲۱ کفارات

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند یا ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند و اگر اینها را نتواند باید ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۵۲۴، م ۲۶۳۲
المسائل المنتخبة، ص ۴۴۹، م ۱۲۶۱، قسمت سوم

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند یا ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند و اگر این ها را نتواند باید سه روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۵۸۵، م ۲۶۷۹

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند یا ده فقیر را سیر کند یا بپوشاند و اگر این ها را نتواند باید ۳ روز (پی در پی)، روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۵۴۵، م ۲۶۷۹

هدایة العباد، ج ۲، ص ۲۴۱، م ۱۶

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند یا ده فقیر را سیر کند یا آنان را بپوشاند.
اگر این ها را نتواند باید ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۸۶، م ۲۸۰۵

احکام الواضحة، ص ۴۳۲، م ۱۹۳۴

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند یا ده مسکین را اطعام کند و یا ده فقیر را بپوشاند و اگر این ها را نتواند باید ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۵، م ۲۶۷۹

هدایة العباد، ج ۲، ص ۱۹۱، م ۶۵۴

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

ده فقیر را سیر کند و یا لباس بپوشاند یا یک بنده آزاد کند و اگر توانایی این ها را نداشته باشد باید سه روز، (پی در پی) روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۲۶۳، م ۱۴۲۲

استفتائات، ج ۲، ص ۴۲۷، س ۱۲۵۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

آزاد کردن یک بنده یا اطعام ده مسکین یا پوشاندن آنها و اگر قدرت ندارد و نمی تواند، باید سه روز روزه بگیرد و بنا بر احتیاط واجب سه روز پی در پی باشد.

توضیح المسائل، ص ۵۳۰ و ۳۲۵، م ۲۶۶۸ و ۱۶۸۴ (با

استفاده)

منتخب المسائل، ص ۳۷۷ و ۳۷۸، م ۱۲۴۰

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

یک بنده آزاد کند یا ده فقیر را سیر کند و یا پوشاند و اگر این ها را نتواند ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۷۱۹، م ۲۷۳۴

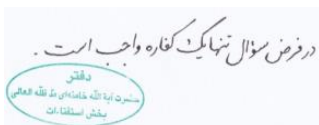
تعدد کفاره در صورت تکرار نقض قسم

سؤال: اگر به خدا قسم بخورد که مدتی کاری را انجام دهد یا ترک کند و عمداً با قسم خود مخالفت نماید، مثلاً قسم بخورد که تا یک سال سیگار نکشد اما عمداً قسم خود را بشکند آیا برای هر بار شکستن قسم، کفاره جداگانه دارد یا کلاً یک کفاره واجب می شود؟

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

در فرض سؤال تنها یک کفاره واجب است.

وقف

وقف

تبدیل اشیاء موقوفه کهنه به جدید

سؤال: آیا می‌توان کتاب و اشیاء وقفی که در حال کهنه شدن می‌باشند را فروخت و پس از فروش آن‌ها کتاب یا اثاثیه جدید خریداری کرد؟

امام خمینی علیه السلام

معامله چیزی که وقف شده باطل است، ولی اگر بطوری خراب شود که نتوانند استفاده ای که مال برای آن‌ها وقف شده از آن ببرند، مثلاً حصیر مسجد به طوری پاره شود که نتوانند روی آن نماز بخوانند، فروش آن اشکال ندارد در صورتی که ممکن باشد باید پول آن را در همان مسجد به مصرفی برسانند که به مقصود وقف کننده نزدیکتر باشد.

توضیح المسائل، ص ۲۷۷، م ۲۰۹۴

تحریر الوسیله، ج ۲، ص ۷۸، ۶۸

آیت الله اراکی علیه السلام

معامله چیزی که وقف شده باطل است ولی اگر به طوری خراب شود که نتوانند استفاده ای را که مال برای آن‌ها وقف شده از آن ببرند، فروش آن با اجازه متولی و حاکم شرع اشکال ندارد و در صورت امکان، باید پول آن را در همان مسجد به مصرفی برسانند. که به مقصود وقف کننده نزدیکتر باشد.

توضیح المسائل، ص ۳۷۷، م ۲۱۲۰

المسائل الواضحه، ج ۲، ص ۱۴، م ۲۱۲۰

آیت الله بهجت رحمته الله

اگر قابل استفاده نباشد فروش آن مانعی ندارد. و در همان محل وقف استفاده شود.

استفتائات، ج ۴، ۱۳۸۶، ص ۲۷۰ و ۲۷۱، س ۵۵۴۰ و ص ۲۷۷

و ص ۲۸۰، با استفاده از س ۵۵۵۵

توضیح المسائل، ص ۳۲۶، با استفاده از م ۱۶۶۷

آیت الله تبریزی رحمته الله

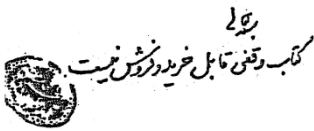
معامله چیزی که وقف شده باطل است، ولی اگر بطوری خراب شود که نتوانند استفاده‌ای که مال برای آن‌ها وقف شده از آن ببرند، مثلاً حصیر مسجد به طوری پاره شود که نتوانند روی آن نماز بخوانند، فروش آن اشکال ندارد در صورتی که ممکن باشد باید پول آن را در همان مسجد به مصرفی برسانند که به مقصود وقف کننده نزدیکتر باشد.

توضیح المسائل، ص ۳۱۱، م ۲۱۰۲

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۰، با استفاده از م ۹۵

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

تعدادی کتاب وقف در حال کهنه شدن است. آیا می‌توان با فروختن کتابهای وقفی کتاب جدید خریداری کرد؟
کتاب وقفی قابل خرید و فروش نیست.

آیت الله خویی رحمته الله

تا زمانی که قابل استفاده باشد فروش آن‌ها جایز نیست و اگر در معرض تلف واقع شود جایز است و لازم است با پول آن همان اشیاء خریداری و وقف گردد.

استفتائات، ص ۳۵۳، س ۱۱۷۱

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۲۴۸، م ۱۱۸۹

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

در صورتی که قابل استفاده نباشد یا اگر بماند در شرف خراب شدن است به طوری که نمی‌شود منفعت لازمه از آن ببرند، فروش جایز است و به احتیاط واجب با پول آن مثل همان چیز را بخرند وقف کنند.

توضیح المسائل، ص ۳۹۰، م ۲۰۵۷
منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۷، م ۱۰۳

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر به طوری خراب شود یا در معرض خرابی باشد که نتوانند استفاده ای را که مال برای آن وقف شده از آن ببرند، فروش آن اشکال ندارد و باید با پول آن اگر ممکن است چیزی بخرند که به مقصود واقف نزدیکتر باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۳۶، م ۲۱۰۲

آیت الله صافی گلپایگانی (دام ظلّه)

اگر بطوری خراب شود که نتوانند استفاده ای را که مال برای آن وقف شده از آن ببرند مثل حصیر، فروش آن اشکال ندارد و در صورتی که ممکن باشد باید پول آن را به مصرفی برسانند که به مقصود واقف آن نزدیکتر باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۱۰، م ۲۱۰۲
هدایة العباد، ج ۲، ص ۱۹۷، م ۶۸

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

بیع وقفی جایز نیست اگر بطوری خراب شود یا در معرض خرابی باشد که نتوانند استفاده ای را که مال برای آن وقف شده از آن ببرند، فروش آن برای متولی جایز است و در صورتی که ممکن باشد باید پول آن را در همان مسجد به مصرفی برسانند که به مقصود وقف کننده نزدیکتر باشد.

احکام الواضحه، ص ۳۱۸، م ۱۳۱۳
توضیح المسائل، ص ۴۰۰، م ۲۱۵۵

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

در صورتی که مورد استفاده نباشد و معطل بماند فروش و تبدیل آن ها جایز است.

مجمع المسائل، ج ۲، ص ۴۱۹، س ۱۲۰۲

توضیح المسائل، ص ۳۵۵، م ۲۱۰۲

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در صورتی که قابل استفاده نباشد و یا ادامه استفاده از آن سبب شود که در آینده نزدیک قابل استفاده نباشد و یا بر اثر یک دست نبودن منظره ناخوشایندی داشته باشد، تبدیل آن به اجناس مشابه مورد نیاز، جایز است.

استفتائات جدید، ج ۱، ص ۲۹۹، س ۱۰۳۴

توضیح المسائل، ص ۳۳۳، م ۱۷۸۶

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در صورتی که مورد استفاده نیست می توانید آن را بفروشید ولی از پول آن وسائلی تهیه کنید که مشابه آن باشد مثلاً از پول فروش ظرف، ظرف و از پول فروش فرش، فرش بخرید.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۱، ص ۲۱۳، س ۷۱۹، و

ص ۲۲۱، س ۷۴۴

توضیح المسائل، ص ۴۱۳، م ۲۰۸۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر نفع بردن از آن ها به علت خراب شدن ممکن نباشد، جایز است بفروشند و تبدیل کنند به چیزی که بشود از آن ها نفع برد.

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۳۰، م ۹۵ و ج ۳، ص ۲۸۲،

م ۱۱۸۹

توضیح المسائل، ص ۵۸۸، م ۲۱۲۲

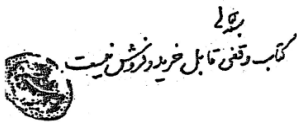
خرید و فروش یا تبدیل کتب وقفی قدیم با جدید

سؤال: تعدادی کتاب مربوط به یک مدرسه است آن ها را می فروشند تا کتاب جدید خریداری کنند اگر وقفی باشد حکم چیست؟ در صورتی که وقفی نباشد و هدیه به مدرسه باشد چگونه؟

آیت الله خامنه‌ای علیه السلام

کتاب وقفی قابل خرید و فروش نیست.

آیت الله فاضل لنکرانی علیه السلام

اگر وقف باشد فروش آن جایز نیست و همینطور اگر تملیک مدرسه شده باشد مگر اینکه با مقداری استفاده کاملاً از بین برود که در این صورت تبدیل آن مانعی ندارد.

که وقف باشد در زمان حیات و بعد از آن در تملیک مدرسه نیست
مگر به مقدار استفاده که در این صورت تبدیل آن مانعی ندارد

بازی و سرگرمی‌ها

بازی و سرگرمی‌ها

بازی با پاسور و شطرنج در کامپیوتر و حکم نگاه به بازی پاسور و شطرنج

سؤال: الف) بازی با پاسور و شطرنج از طریق کامپیوتر چه حکمی دارد؟ (به

تنهایی یا دو نفری)

ب) حکم نگاه یا تماشا به جمعی که مشغول بازی با پاسور و یا شطرنج هستند

چيست؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر از آلات قمار باشد و یا برد و باختی در بین باشد، حرام است.

استفتائات، ج ۲، ص ۱۰، با استفاده از س ۲۴

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

الف) بازی کردن با آلات قمار، از قبیل نرد و پاسور و شطرنج، با برد و باخت حرام

قطعی است، و بدون برد و باخت احتیاط در ترک آن است و در شطرنج احتیاط اشد

است.

توضیح المسائل، ص ۲، م ۹ از مسائل متفرقه

ب) اگر مشوق جمع بازی کننده نباشد، کراهت دارد.

بسم الله الرحمن الرحيم، الاستفتاءات، ج ۲، ص ۱۰، با استفاده از س ۲۴

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

بازی با آلات قمار چه با برد و باخت مالی باشد یا بدون آن جایز نیست، چه شخص

با شخص دیگر بازی کند یا با کامپیوتر آن بازی را انجام دهد.

بسمه تعالی بازی با آلات قمار چه با برد و باخت مالی باشد

یا بدون آن جایز نیست، چه شخص یا شخص دیگر بازی کند

یا با کامپیوتر آن بازی را انجام دهد

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

حکم بازی با آلات قمار را دارد. به طور کلی بازی با هر چیزی که مکلف تشخیص دهد از آلات قمار است و یا در آن شرط بندی شود، به هیچ وجه جایز نیست. و در مورد شطرنج: اگر مکلف تشخیص دهد که در حال حاضر از آلات قمار محسوب نمی‌شود، بازی با آن بدون شرط بندی (برد و باخت) اشکال ندارد

اجوبه الاستفتائات، ص ۲۴۶ و ۲۴۷، س ۱۱۲۴ و با استفاده از س ۱۱۱۷ و ۱۱۲۱

اگر به تشخیص مکلف، امروزه شطرنج از آلت قمار بودن خارج شده باشد، بازی با آن بدون برد و باخت اشکال ندارد ولی هرگونه بازی با پاسور و دیگر ابزار قمار حرام بوده و در صورت وجود شرایط باید نهی شود و هرگونه حضور در مجلس آن، که موجب ترتب مفسده و یا تأیید ضمنی آن باشد، جایز نیست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اگر تشخیص مکلف، امروزه شطرنج از آلات قمار بودن خارج شده باشد، بازی با آن بدون برد و باخت اشکال ندارد ولی هرگونه بازی با پاسور و دیگر ابزار قمار حرام بوده و در صورت وجود شرایط باید نهی شود هرگونه حضور در مجلس آن، که موجب ترتب مفسده و یا تأیید ضمنی آن باشد، جایز نیست.

دفتر
مطرح: آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی
پیش: استفتاءات

آیت الله خویی رحمته الله علیه

الف) اگر عرفاً از آلات قمار باشد جایز نیست و الاً اگر بدون شرط بندی باشد بازی با آن اشکال ندارد.

آیت‌الله سیستانی رحمته‌الله

(الف) به احتیاط واجب جایز نیست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به احتیاط واجب جایز نیست.

(ب) فی حدّ نفسه محرّم نیست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فی حدّ نفسه محرّم نیست.

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله

(الف) اگر طرف بازی کامپیوتر باشد و صرفاً به جهت تفریح باشد مانعی ندارد.

(ب) نگاه به آلات قمار در حال بازی جایز نیست.

(الف) اگر طرف بازی کامپیوتر باشد و صرفاً به جهت تفریح باشد مانعی ندارد.
(ب) نگاه به آلات قمار در حال بازی جایز نیست.

آیت‌الله صافی گلپایگانی (دام‌الله)

(الف) جائز نیست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
(الف) - جایز نیست. وَاللَّهُ أَعْلَمُ

(ب) جائز نیست.

(ب) - جایز نیست. وَاللَّهُ أَعْلَمُ ۱۴۴۷

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که با آن قمار نکنند مانعی ندارد.

سبیل اولم
در صورتی که با آن قمار نکنند مانعی ندارد

ب) جایز نیست.

جایز نیست

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

اشکالی ندارد.

اشکالی ندارد

ب) هرگاه آلات مذکور از آلت قمار خارج شده باشد و در نزد توده مردم به عنوان یک وسیله ورزشی یا تفریحی شناخته شود بازی با آن بدون برد و باخت مالی اشکال ندارد و در این صورت نگاه به بازیکنان اشکال ندارد.

هرگاه آلات مذکور از آلت قمار خارج شده باشد در نزد مردم
به عنوان یک وسیله ورزشی یا تفریحی شناخته شود بازی با آن بدون برد
و باخت مالی اشکال ندارد در این صورت نگاه به بازیکنان اشکال ندارد

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

الف) بازی با آلات قمار کلاً حرام می باشد مگر از آلت قمار بودن خارج شده باشد.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۲، ص ۱۶۷، س ۵۵۹

ب) حضور در مجلس گناه جایز نیست.

ح - حضور در مجلس گناه جایز نیست.

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

الف) اگر برد و باخت باشد حرام است و اگر برد و باخت نباشد بنا بر احتیاط واجب

اکید جایز نیست. فرقی بین کامپیوتر و غیره ندارد.

ب) حضور در آن مجلس در صورتی که برد و باخت باشد حرام است و در صورتی

که برد و باخت نباشد بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.

جزوه دریافتی از دفتر، ص ۶۸، با استفاده از س

۲۵۹ و ۲۶۰

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

امر به معروف و نهی از منکر

امر به معروف و نهی از منکر

تکلیف عموم مسلمین در امر به معروف و نهی از منکر

سؤال: امر به معروف و نهی از منکر در جامعه انقلابی و اسلامی چه حکمی دارد؟

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

امر به معروف و نهی از منکر زبانی وظیفه‌ی عموم مسلمانان است.

مبسته به امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ی عمومی

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

امر به معروف و نهی از منکر دو تکلیف عبادی هستند که بر هر مرد و زن مؤمن هر گاه شرائط جمع باشند واجب می‌شوند.

فقه برای غرب نشینان، ص ۲۱۲، م ۳۱۰
و منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۴۱۷، با استفاده از
مبحث امر به معروف و نهی از منکر

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

به جای آوردن معروف و ترک نمودن منکر بر هر مسلمان واجب است و لکن آنان که امر و نهی می‌کنند باید در عمل به معروف و ترک منکر بر دیگران پیش قدم باشند زیرا، شرط تأثیر گفتار است.

توضیح المسائل، ص ۵۸۹، م ۲۸۶۹

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

امر به معروف و نهی از منکر از احکام مسلم دین اسلام است که هر مسلمانی باید با فراهم آوردن مقدمات و شرائط آن بدان عمل کند.

استفتائات، ج ۴، ص ۳۴۵، س ۸۸۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

امر به معروف با رعایت شرائط و رعایت موازین شرعی، واجب است.
توضیح المسائل، ص ۵۶۹، م ۲۷۸۴

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

امر به معروف و نهی از منکر از احکام مسلم دین اسلام است که هر مسلمانی باید با فراهم آوردن مقدمات و شرائط آن بدان عمل کند.

توضیح المسائل، ص ۵۷۱، با استفاده از مبحث احکام امر به معروف و نهی از منکر

وظیفه‌ی زوجین در مقابل پدر و مادر برای ترک منکر در مجلس عروسی

سؤال: در صورتی که فردی می‌خواهد ازدواج کند و به خاطر جو نامساعد خانواده و مذهبی نبودن اقوام، از بعضی اعمال خلاف شئون اسلام نمی‌تواند جلوگیری کند از جمله همین آلات لهو و لعب و یا دیگر مسائل خلاف شرعی که هست، آیا باید با افرادی مثل پدر و مادرش برخورد کند یا تا پایان مراسم عروسی و عقد، خویشتن‌داری کند؟

امام خمینی رحمته الله علیه

در صورت تحقق موضوع و شرایط شرعی نهی از منکر، وظیفه‌ی نهی از منکر دارد.

استفتائات، ج ۱، ص ۴۸۵ و ۴۸۶، با استفاده از س ۶ و ۱۰ و ۱۲ و ۱۵

آیت الله خامنه‌ای رحمته علیه

در صورت تحقق موضوع و شرایط شرعی نهی از منکر، وظیفه‌ی نهی از منکر دارد.

در صورت تحقق موضوع و شرایط شرعی نهی از منکر وظیفه
 نهی از منکر دارد

آیت الله سیستانی رحمته علیه

در صورت تحقق موضوع و شرایط شرعی نهی از منکر، وظیفه‌ی نهی از منکر دارد.

المسائل المنتخبه، ص ۲۷۲ و ۲۷۳، م ۶۳۲ و ۶۳۳

شرط تکرار امر به معروف و نهی از منکر

سؤال: آیا فقط یک بار تذکر دادن برای فرد عادی، رفع تکلیف می‌شود؟

آیت الله خامنه‌ای رحمته علیه

اگر در تکرار تذکر احتمال تأثیر بدهند تکرار واجب است.

بسیار از مکاتبات که ما آنرا می‌بینیم تکرار واجب است

غیبت مسئولین در مباحثات و مناقشات سیاسی

سؤال: صحبت نمودن و نظر دادن در مورد مسئولین نظام جمهوری اسلامی درست یا نادرست، به عنوان این که در صحنه بوده، مسائل و جریانات مملکتی را بدانیم مثلاً فلان وزیر کارهای اشتباهی انجام می‌دهد فلان وکیل مجلس کارخطائی نمود، رئیس اداره مردم را بدبین و ناراضی می‌کند؛ گفتن این گونه مطالب در مجالس خصوصی در صورتی که شخص مورد نظر نباشد جایز است یا خیر؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

تهمت جایز نیست و ذکر واقعیات دخیل در مسئولیتی که در صدد آن است مانع ندارد و غیر این موارد را نباید افشا کرد. این مسئله در مورد کسی است که می خواهد به عنوان مسئول انتخاب شود ولی سؤال برای شخصی است که بالفعل مسئول است. استفتائات، ج ۴، ص ۵۶۰، با استفاده از ۶۴۶۸م

آیت الله خامنه‌ای (دام ظلّه)

در حدّ تذکر و نصیحت برادرانه و امر بمعروف و نهی از منکر برخورد نمایند.

در حدّ تذکر و نصیحت برادرانه و امر بمعروف و نهی از منکر برخورد نمایند

حکم همان است که در بالا ذکر شد، البته تذکر به خود شخص یا انتقاد سالم سازنده اشکال ندارد.

همان است که در بالا ذکر شد
یا استفتاء امام زمانه علیه السلام

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر این عیوب آشکار باشد و ذکر این عیوب هتک حیثیت نکند اشکال ندارد.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۱۳ و ۱۴، با استفاده از آخر م ۳۰
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

بررسی مسائل اجتماعی و انتقادهای سازنده و مثبت غیبت محسوب نمی شود.

استفتائات، ج ۱، ص ۱۵۴، با استفاده از م ۵۵۷

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر این عیوب آشکار باشد و به عنوان نصیحت و مشورت باشد اشکال ندارد.

منهاج الصالحین، ج ۲، ص ۱۶ و ۱۵، با استفاده از م ۲۹
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

احكام مسفره

احکام متفرقه

تصرف والدین در مال فرزند (قبل و بعد از ازدواج)

سؤال: آیا پدر و مادر بدون اجازه‌ی فرزند حق تصرف در مال او را دارند؟ (قبل و بعد از ازدواج)

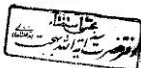

آیت الله اراکی رحمته الله علیه
محل اشکال است.

استفتائات، ص ۲۶۱، س ۳۹

آیت الله بهجت رحمته الله علیه
خیر حق ندارد.

رساله: ضریح ندارد.

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

پدر در موارد ضرورت و احتیاج خودش می‌تواند بمقدار ضرورت در اموال فرزند تصرف کند و در این فرض احتیاج به اذن فرزند ندارد، و تصرف مادر در اموال فرزند باید باذن فرزند باشد و اگر فرزند صغیر است باید باذن ولی فرزند باشد.

بسمه تعالی پدر در موارد ضرورت و احتیاج خودش می‌تواند بمقدار ضرورت در اموال فرزند تصرف کند و در این فرض احتیاج به اذن فرزند ندارد، و تصرف مادر در اموال فرزند باید باذن فرزند باشد و اگر فرزند صغیر است باید باذن ولی فرزند باشد.

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

در مورد فرزند کبیر و رشید چنین حقی ثابت نیست.

دور در فرزند کبیر و رشید چنین حقی ثابت نیست.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

چنین حقی را ندارند.

چنین حقی را ندارند.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

فرقی بین پدر و مادر و دیگران نیست و نمی‌توان بدون رضایت در مال دیگری تصرف کرد. بلکه تصرف ولی (پدر و جد پدری) در مال فرزند نابالغ در صورتی که برای فرزند مفسده نداشته باشد، اشکال ندارد.

بسم تعالی

فرقی بین پدر و مادر و دیگران نیست و نمی‌توان بدون رضایت در مال دیگری تصرف کرد. بلکه تصرف ولی (پدر و جد پدری) در مال فرزند نابالغ در صورتی که برای فرزند مفسده نداشته باشد، اشکال ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی (دام ظلّه)

حق ندارند.

بسم تعالی
این استفتاء در خصوص فرزند کبیر و رشید است.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

خیر چنین حقی ندارند.

بسم تعالی

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

جایز نیست ولی بهتر است فرزند به آنها اجازه تصرف بدهد.

با رعایت ولی استرات فرزند با آنها اجازه تصرف بدهد

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در صورتی که بالغ باشند بدون اجازه فرزند حق تصرف را ندارند، مگر اینکه به منزل فرزند وارد شوند که با رعایت شرایطش می توانند از خوردنی های موجود در آنجا استفاده کنند.

در صورتی که بالغ باشند بدون اجازه فرزند حق تصرف را ندارند، مگر اینکه به منزل فرزند وارد شوند که با رعایت شرایطش می توانند از خوردنیها و آشامیدنیهای موجود در آنجا استفاده کنند.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

چنانچه فرزندشان محجور نباشد بدون اذن او حق تصرف ندارند.

استفتائات موجود در واحد پاسخ به سؤالات

حد تنبیه بدنی در تربیت فرزند

سؤال: کتک زدن فرزند برای تربیت چه حکمی دارد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

تنبیه اولاد به مقداری که موجب دیه نشود و متعارف باشد مانع ندارد.

استفتائات، ج ۳، ص ۲۳۴، س ۱۳

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

هرگاه تأدیب طفل متوقف باشد بر ضرب جایز است ولی باید سرخ و کبود نشود پس هرگاه سرخ یا کبود یا سیاه شود دیه مقدره را دارد.

استفتائات، ص ۲۳۱، س ۱

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

تا حدی که به ایجاب دیه نرسد اشکال ندارد.

مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ص ۵۸

استفتائات، ج ۴، ص ۱۳۷، س ۵۰۶۵

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

در صورتی که تأدیب متوقف بر زدن باشد به مقداری که تربیت بر آن منحصرأ متوقف است باید انجام و به مجروح کردن و امثال آن نباید منجر شود.

مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۵، ص ۵۸

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

مشروط به آن است که موجب دیه نشود و اگر سیاه یا کبود و یا قرمز شود، دیه لازم است.

استفتائات جدید، ص ۸۳، س ۴۲۲

آیت الله خویی رحمته الله علیه

برای ولی یا مأذون از او زمانی که طفل مرتکب چیزی از کبائر بشود این هست که او را بزند به جهت تأدیب پنج یا شش ضربه به طوری که موجب دیه نگردد.

استفتائات، ص ۳۱۷، س ۱۰۵۲

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر تادیب بچه، متوقف بر زدن باشد پس چنانچه آهسته باشد که موجب قرمزی یا سیاهی یا کبودی نشود و بیش از سه ضربه نباشد، اشکال ندارد.

اگر تادیب بچه، متوقف بر زدن باشد
پس چنانچه آهسته باشد که موجب
قرمزی یا سیاهی یا کبودی نشود و
بیش از سه ضربه نباشد، اشکال
ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

برای تربیت در موارد لزوم به مقداری که موجب دیه نشود، اشکال ندارد.

جامع الاحکام، ج ۲، ص ۳۴۲، س ۲۰۹۰

مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۵، ص ۵۸

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر فرزند غیر بالغ یکی از گناهان کبیره را انجام دهد، ولی یا مثلاً معلّم او با اجازه‌ی ولی می‌تواند در صورت لزوم به قدری که ادب شود و دیه واجب نشود، او را بزند. اما در بالغ چنین حقّی ندارد، بلکه باید در صورت وجود شرایط، نهی از منکر کند.

اگر فرزند غیر بالغ یکی از گناهان کبیره را انجام دهد، ولی یا
مثلاً معلّم او با اجازه‌ی ولی می‌تواند در صورت لزوم به قدری که
ادب شود و دیه واجب نشود، او را بزند.
اما در بالغ چنین حقّی ندارد، بلکه باید در صورت وجود شرایط،
نهی از منکر کند.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

تا مقداری که موجب دیه نشود، توسط پدر جایز است.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۵۵۱، س ۱۹۵۷

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

نباید طوری بزند که موجب دیه شود مثلاً رنگ پوست بدن سرخ شود.

مجمع المسائل، ج ۳، ص ۲۶۶، س ۱۳۸

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

حتی الامکان در شرایط فعلی نباید فرزندان را برای تربیت کتک زد بلکه از طریق تشویق و محبت این کار را انجام دهند.

حتی الامکان در شرایط فعلی نباید فرزندان را برای تربیت کتک زد
بلکه از طریق تشویق و محبت این کار را انجام دهند رحمته الله علیه

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در فرض سوال جایز نیست مگر در موارد خاصی آنهم در حد محدودی بشرط آنکه موجب دیه نگردد.

در فرض سوال جایز نیست مگر در موارد خاصی بشرط آنکه موجب دیه نگردد رحمته الله علیه

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر زدن بخاطر تأدیب بوده و ۵ ضربه یا ۶ ضربه و با مهربانی باشد، اشکالی ندارد.

منهاج الصالحین، ج ۳، کتاب حدود، بحث تعزیرات، ص ۴۹۴، م ۲۸۵

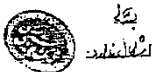
گرفتن جا در صف (خرید نان)

سؤال: بعضی افراد در صف خرید (مثل نان) جا گرفته و برای انجام دیگر کارها رفته و باز به همان جای قبلی که گرفته بودند بر می گردند و نان تهیه می کنند آیا اشکال دارد؟

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اشکال ندارد.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

خیر اشکالی ندارد.

استعمال دخانیات در اماکن عمومی

سؤال: سیگار کشیدن در اماکن عمومی که موجب آزار و اذیت مردم است چه حکمی دارد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

سیگار کشیدن در اماکن عمومی حرام نیست اگرچه بهتر است نکشد.

استفتائات، ج ۲، ص ۳۸، س ۱۰۴

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

زمانی که موجب آزار یا ضرر باشد جایز نیست.

استفتائات، ج ۴، ص ۵۵۷، س ۶۴۵۸

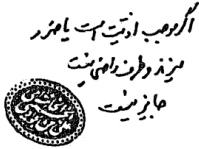
آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

کشیدن سیگار مانعی ندارد اما در مراکز عمومی بهتر است ترک شود.

استفتائات، ج ۲، ص ۴۶۴، با استفاده از س ۱۸۷۵ و

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

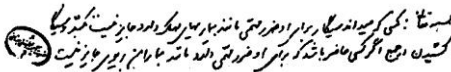
اگر موجب اذیت است یا ضرر میزند و طرف راضی نیست جایز نیست.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

کسی که می‌داند سیگار برای او ضرر مهمی مانند بیماریهای مهلک دارد جایز نیست بکشد و سیگار کشیدن در جمع اگر کسی حاضر باشد که برای او ضرر مهمی دارد مانند بیماران ریوی جایز نیست.

با استفاده از استفتاء دریافتی از دفتر معظم له

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر ضرر معتدبه داشته باشد و یا موجب اذیت دیگران شود جایز نیست.

جامع الاحکام، ج ۲، ص ۱۸۸، با استفاده س ۱۷۴۸ و ۱۷۵۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

جایز نیست.

مسائل جدید از دیدگاه علماء و مراجع تقلید، ج ۲،

ص ۱۳۷

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

جایز نیست.

استفتائات جدید، ج ۱، ص ۲۸۳ و ۲۸۴

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر موجب اذیت و آزار دیگران باشد حرام است.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر موجب ضرر مهمی به دیگران باشد جایز نیست.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

کمک به بیت المال و استفاده شخصی از بیت المال

سؤال: اگر شخصی طبقه ای از خانه خود را به صورت رایگان در اختیار کلاس‌های بسیج بگذارد آیا می‌تواند در ازای چیزی که به فلان اداره داده است بدون پرداخت هزینه از وسایل آنجا استفاده کند؟ البته با محاسبه‌ی این که هزینه استفاده از این وسیله برابر یا کمتر از مبلغ پول یا وسیله‌ای است که شخص در اختیار آن اداره گذاشته است؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر مطابق با مقررات باشد جایز است در غیر این صورت جایز نیست.

استفتائات، ج ۳، ص ۵۳۷، س ۱۶۰

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

جایز نیست.

جابجا شدن کفش در مراکز عمومی

سؤال: اگر در اماکن عمومی کفش نو با کهنه جابه جا شود و ما نمی دانیم که کفش های به جامانده متعلق به چه کسی است آیا استفاده از این کفش ها برای ما جایز است؟

امام خمینی علیه السلام

نمی توانید تصرف کنید و در صورت یأس از پیدا شدن صاحبش باید از طرف او (با اجازه حاکم شرع) صدقه دهید.

تحریر الوسیله، ج ۲، کتاب لقطه، ص ۲۳۳، م ۳۹

توضیح المسائل، ص ۳۵۷، با استفاده از م ۲۵۸۱

آیت الله اراکی علیه السلام

حکم مجهول المالک را دارد و در صورت یأس از پیدا شدن صاحبش بنا بر احتیاط واجب با اجازه ی حاکم شرع از طرف او به فقیر غیر سیّد صدقه بدهید.

المسائل الواضحه، ج ۲، ص ۱۲۳، م ۲۵۹۵ (کتاب لقطه)

توضیح المسائل، ص ۴۸۰، با استفاده از م ۲۵۹۵

آیت الله بهجت علیه السلام

اگر شاهد حالی برای رضایت صاحب کفش نباشد نمی توان در آن تصرف کرد.

استفتائات، ج ۴، ص ۳۴۰، با استفاده از س ۵۷۴۵ و ۵۸۱۳

آیت الله تبریزی علیه السلام

حکم مجهول المالک را دارد و در صورت یأس از پیدا شدن صاحبش باید صدقه دهید بنا بر احتیاط واجب با اجازه حاکم شرع باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۵۳، م ۲۵۹۰ و ۲۵۹۱

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر می‌داند از کسی است که کفش او را برداشته می‌تواند برای خودش بردارد و اگر قیمت آنچه برداشته بیشتر است اضافه قیمت آن را از طرف صاحبش به فقیر صدقه بدهد و اگر نمی‌داند نمی‌تواند بردارد و اگر برداشت در صورت یأس از شناسایی صاحبش آن را به فقیر از طرف او صدقه دهد.

سید علی اکرمیانه از کسی که کفش او را برداشته می‌تواند برود و خودش بردارد
 و اگر قیمت آنچه برداشته بیشتر است اضافه قیمت آن را از طرف صاحبش به فقیر
 صدقه بدهد و اگر نمی‌داند
 نمی‌تواند بردارد و اگر برداشت در صورت یأس از شناسایی صاحبش آن را به فقیر از طرف او صدقه دهد.

آیت الله خویی رحمته الله علیه

حکم مجهول المالک را دارد و در صورت یأس از صاحبش باید صدقه دهید بنابراین احتیاط واجب با اجازه حاکم شرع باشد.

توضیح المسائل، ص ۴۶۲ و ۴۶۳ م ۲۵۹۰ و ۲۵۹۱

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

حکم مجهول المالک را دارد و در صورت یأس از صاحبش باید صدقه دهید بنابراین احتیاط واجب با اجازه حاکم شرع باشد.

منهاج الصالحین، ج ۲، لقطه، ص ۲۲۵، م ۸۰۵

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

چنانچه قیمت آن از یک درهم کمتر باشد می توانید برای خود بردارید و اگر بیشتر باشد باید تا یک سال اعلان کنید و بعد از یک سال احتیاطاً صدقه بدهید.

توضیح المسائل، ص ۵۹۴، م ۲۵۹۰

آیت الله صافی گلپایگانی (دام ظلّه)

حکم مجهول المالک را دارد پس از مأیوس شدن از پیدا شدن صاحبش صدقه بدهید. و بنابر احتیاط واجب با اجازه حاکم شرع باشد.

هدایة العباد، ج ۲، ص ۳۸۵، م ۳۹

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

حکم مجهول المالک را دارد پس از مأیوس شدن از پیدا شدن صاحبش صدقه بدهید و بنابر احتیاط واجب با اجازه حاکم شرع باشد.

الاحکام الواضحه، ص ۴۱۱، م ۱۸۴۸

توضیح المسائل، ص ۴۶۵، م ۲۷۰۷

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

حکم مجهول لمالک را دارد پس از مأیوس شدن از پیدا شدن صاحبش صدقه بدهید و بنابر احتیاط با اجازه حاکم شرع باشد.

هدایة العباد، ج ۲، ص ۲۹۸، م ۱۰۳۹ و با استفاده از

م ۱۰۳۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

اگر از پیدا شدن صاحبش مأیوس باشید باید آن را صدقه دهید.

توضیح المسائل، ص ۴۳۶، م ۲۲۰۹

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

در صورتی که قیمت آن از ۶/۱۲ نخود نقره سکه دار کمتر باشد می‌توانید برای خود بردارید و اگر بیشتر باشد باید تا یک سال اعلان کنید و بعد از یک سال احتیاطاً (واجب) از طرف صاحبش صدقه بدهید.

و توضیح المسائل، ص ۵۰۹، م ۲۵۷۶ استفتاء
شفاهی از دفتر

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

پس از مایوس شدن از پیدا شدن صاحبش به فقرا صدقه دهید و بنا بر احتیاط واجب به اذن حاکم شرع باشد.

توضیح المسائل، ص ۶۹۶، م ۲۶۴۵ و ۲۶۴۶

